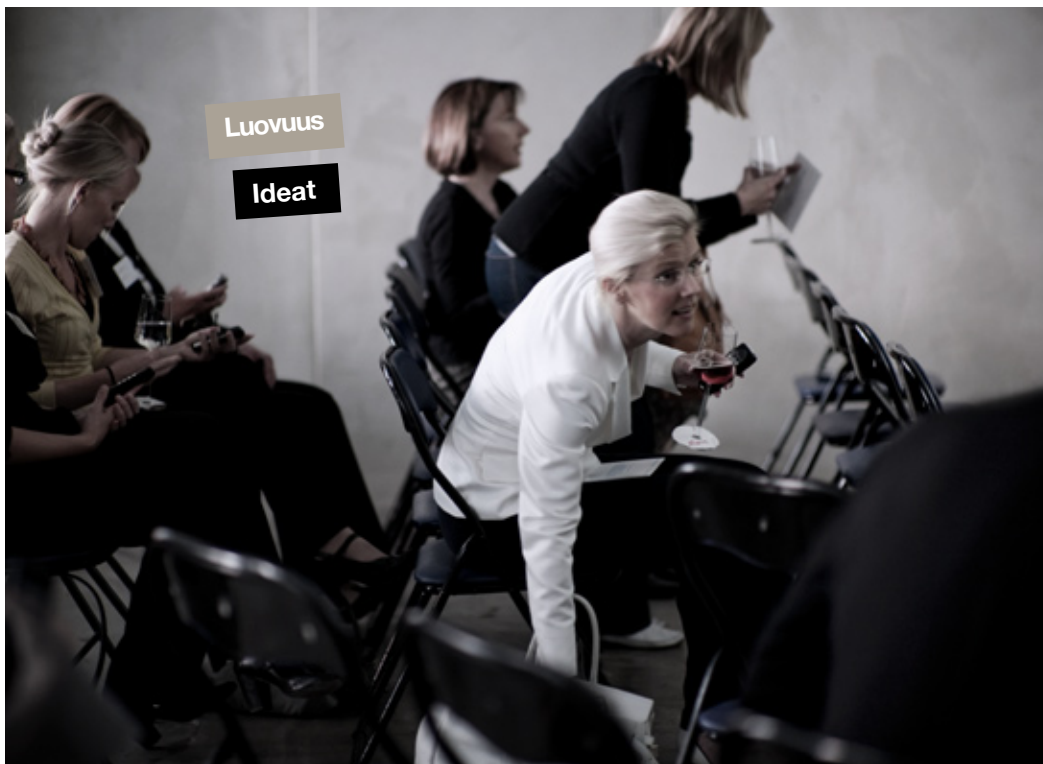

Vuosikertomus

2009

Luovuus

Ideat

Visio

Strategia

Tulos

Rekrytointi

Syntilistä

Nopeus

Teot

Ympäristövaikutus

Etiikka

Mistä yrityksen arvo muodostuu vuonna 2039?

Käänsimme katseen menneen vuoden taloustiedoista tulevaisuutta kohti ja esitimme ajatusiamme keskustelunavaukseksi "Yrityksen arvo vuonna 2039?" -tilaisuuksissamme kesäkuun alussa. Keskustelukumppaneiksi oli kutsuttu suomalaista yritysjohtoa muun muassa talouden, yritysjärjestelyiden, viestinnän, henkilöstöhallinnon sekä yritys vastuun alueilta.

Moraali

Sosiaalisuus

Edelläkävijyyys

Tarina

Vaikutusvalta

Luotettavuus

Design

Tasa-arvo

Avoimuus

Intohimo

Muutoskyky

Voisiko maailmassa olla kuusi miljardia tilintarkastajaa vuonna 2039? Tämä oli yksi visioista, joita pohdimme tilaisuuksissa. Teknologisen kehityksen myötä suurella osalla ihmiskunnasta voisi olla suora pääsy yrityksen tietojärjestelmiin ja mahdollisuus toimia kuten nykyiset tilintarkastajat.

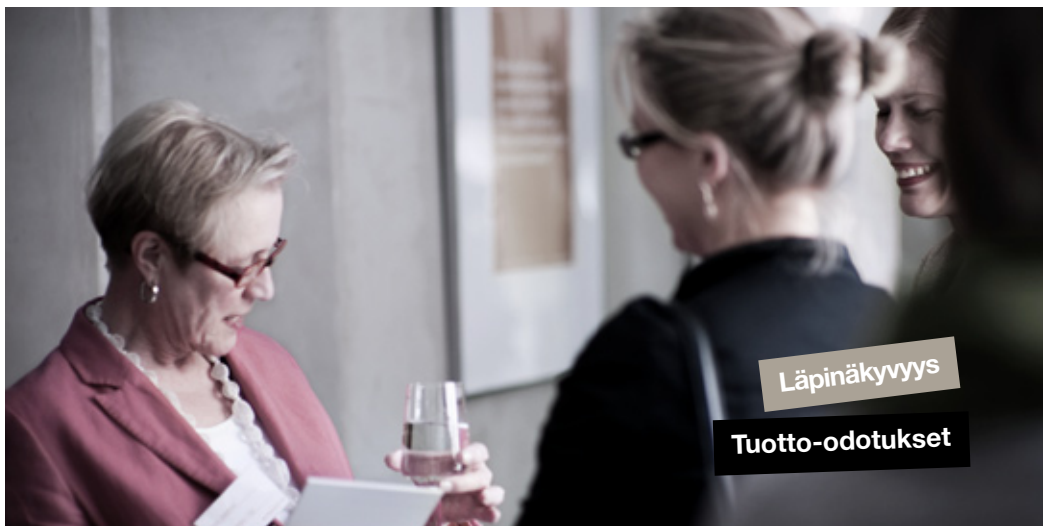
– Nyt emme etsi vastauksia, vaan haluamme esittää ja rohkaista muitakin esittämään aivan uusia kysymyksiä, joiden myötä keskustelu yritysten arvon muodostumisesta voi jatkua, PwC:n toimitusjohtaja **Jan Holmberg** totesi tilaisuuksien alussa. Osallistujat ottivat kantaa PwC:n visioihin keskustelun lisäksi äänestämällä. Enemmistö paikallaolijoista uskoi yritysten

Karisma
Asiakkaat

Viestintä
Palkitseminen
Paikallisuus

Läpinäkyvyys
Tuotto-odotukset

Valta
Yhteisöllisyys

viestinnän kiinnostavan ja koskettavan tulevaisuudessa suurempaa osaa ihmisistä.
Tilaisuudet juonsi pappi ja Kirkon ulkomaanavun sidosryhmä- ja varainhankintajohtaja **Marianne Heikkilä**. Tilaisuuksissa visioita esittivät muun muassa varatoimitusjohtaja ja talousjohtaja **Lasse Heinonen** ja yhteiskuntasuhde- ja viestintäjohtaja **Christer Haglund**

Finnairilta, tulevaisuudentutkijat **Roope Mokka** Demos Helsingistä ja **Mika Aaltonen** Teknillisestä korkeakoulusta sekä toimitusjohtaja **Jan Holmberg** ja yritysvastuupalveluiden johtaja **Sirpa Juutinen** PwC:ltä. ■

Toimitusjohtajan katsaus

”Yrityksen arvo ei tulevaisuudessa muodostu enää samoista elementeistä kuin nykyisin, joten yritysten kannattaisi käyttää jo nyt aikaa sen pohtimiseen, mikä niiden arvon tulevaisuudessa luo.” *sivu 20*

▶ PwC lyhyesti	10
▶ Palvelut	12
▶ Strategia	16
▶ Toimitusjohtajan katsaus	18
▶ Asiakkaat	22
▶ Verkostoituminen ja yhteistyökumppanit	24
▶ Vuosi liiketoiminta-alueittain	28
▶ PwC globaalisti	30
▶ Henkilöstö	34
▶ Vastuullinen tapamme toimia	38
▶ Hallitus	42
▶ Johtoryhmä	44
▶ Partnerit	46
▶ Tilinpäätös	48
▶ Läpinäkyvyyskertomus	80
▶ Toimistot Suomessa	88

PwC lyhyesti

PricewaterhouseCoopers Oy tarjoaa tilin-tarkastusta, verokonsultointia ja neuvonta-palveluita Suomessa yli 700 hengen voimin. PricewaterhouseCoopers Oy on vuonna 1954 perustettu suomalaismisteinen KHT-yhteisö: yhtiömme osakkaat ovat yhtiössämme työskenteleviä KHT-tilintarkastajia sekä verotuksen,

yritysjärjestelyiden ja liikkeenjohdon konsultoinnin asiantuntijoita. Liikevaihto oli päättyneellä tilikaudella 88,5 miljoonaa euroa.

PricewaterhouseCoopers Oy:llä on toimipisteet yhteensä 15 paikkakunnalla: Helsingissä, Hämeenlinnassa, Jyväskylässä, Kouvolassa, Kuopiossa, Lappeenrannassa, Mikkelissä,

Oulussa, Porissa, Rovaniemellä, Savonlinnassa, Seinäjoella, Tampereella, Turussa ja Vaasassa.

PricewaterhouseCoopers Oy kuuluu jäsenenä kansainväliseen PricewaterhouseCoopers-ketjuun, jonka kaikki jäsenet ovat juridisesti itsenäisiä yhtiöitä ja joilla on paikallinen omistus ja johto. PricewaterhouseCoopers-ketjun jäsenyrityksissä

työskentelee maailmanlaajuisesti yli 163 000 henkilöä 151 maassa. Jäsenyritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli päättyneellä tilikaudella 26,2 miljardia Yhdysvaltain dollaria. ■

Liikevaihdon jakautuminen liiketoiminta-alueittain (M€)

Liikevaihto (M€)

Henkilöstön määrä tilikauden päättyessä

Palvelut

Haluamme olla mukana organisaatiosi liiketoiminnan eri vaiheissa

---

Liiketoiminnan aloittaminen

Perustamistoimet

- apporttilausunnot
- yhtiön rekisteröinti
- liiketoimintasuunnitelma ja liiketoimintasuunnitelman kartoitus
- yhtiön hankinnassa avustaminen (ks. uudelleenjärjestelyt)
- yhtiöittäminen
- taloushallinnon, henkilöstöhallinnon, tietohallinnon ja muiden tukitoimintojen suunnittelu/rakentaminen
- liiketoimintasuunnitelmien teko ja/tai niiden laatimisessa tukeminen
- myynti- ja asiakkuudenhallintaprosessien ja organisaatioiden suunnittelu /rakentaminen
- market due diligence - ja strategy due diligence -palvelut

Rahoitus

- rahoituslähteiden tunnistaminen
- rahoitusrakenteen määrittely
- rahoitusjärjestelyt
- rahoitustoimintojen tarkastus ja kehittäminen
- listautuminen kotimaassa /ulkomailla
- veroneuvonta
- verotuksellisesti tehokkaat rahoitusrakenteet kotimaassa ja ulkomailla

Muutos- ja yrityskauppatilanteet

Uudelleenjärjestelyt

- yrityskaupat ja yritysjärjestelyt
- sulautumiset
- arvonmäärytykset
- kokonaisvaltaiset due diligence -selvitykset
- veroneuvonta ja -strukturointi
- uskottuna miehenä toimiminen
- rahoituksen uudelleen järjestäminen ja pääomittaminen
- verotehokkaat liiketoimintamallit
- muutoksenhallinta ja -johtaminen
- integraatio- ja carve out -palvelut
- liiketoiminnan elvytysuunnitelmien laadinta ja arviointi
- hankejohtaminen

Liiketoiminta ja sen tehostaminen

Taloudellisen informaation luotettavuus

- lakisääteinen /vapaaehtoinen tilintarkastus
- taloudellisen informaation yleisluonteinen tarkastus
- konsernin konsolidointiraportointi
- eri maiden tilinpäätöskäytännöt
- kontrollien tarkastus ja raportointi
- veroraportointijärjestelmät ja niiden kehittäminen
- ulkoistetut veroraportointipalvelut
- siirtohinnoittelu
- johdon raportoinnin kehittäminen, mittaristot
- raportointiprosessien ja -järjestelmien kehittäminen

Johtamisen, hallinnon ja kontrollien kehittäminen

- sisäinen valvonta
- sisäinen tarkastus
- riskienhallinta
- järjestelmätarkastus
- IT:n johtaminen ja riskienhallinta
- johdon raportointi
- corporate governance
- hallitusten arvioinnit
- HR-toimintojen prosessien kehittäminen
- tavoitteiden saavuttamisen arviointi
- työsopimusasiat
- suoritusjohtamismallien ja -prosessien kehittäminen
- taloudellisten väärinkäytösten torjuntapalvelut
- puolueeton liiketoiminta-analyysi
- toteutettavissa olevien toimintavaihtoehtojen selkeyttäminen

- vaihtoehtoisten toimenpiteiden vaikutusten arviointi
- tappioriskien hallinta
- neuvonanto ja neuvottelut; velkojat, johto ja omistajat
- rakennejärjestelyt ja mahdollinen velkasaneerausneuvonta
- tervehdyttämishojelmien suunnittelu

Toimintojen kehittäminen

- kustannusrakenne ja tehokkuus
- projektinhallinta ja laadunvarmistus
- muutoshallinta
- järjestelmätarkastus
- tukipalveluiden tehokkuus
- yritysvastuu
- verojen optimointi ja hallinnointi kansainvälisessä konsernissa
- tukitoimintojen benchmarking
- siirtohinnoittelun verotehokkuus

- myynnin, asiakaspalvelun ja kanavien kehittäminen
- analyttinen CRM (asiakas-, tuote- ja kanavakannattavuuden arviointi, mallintaminen ja kehittäminen, segmentointimallien kehittäminen jne.)
- hankintaketjun kehittäminen
- palvelukeskus-toimintamallit ja tukitoimintojen tehostaminen/optimointi
- IT-strategioiden ja kehityspolkujen määrittely
- tietojärjestelmien kehittäminen ja käyttöönoton tuki
- integraatioarkkitehtuurit
- IT-palvelutuotannon ja johtamisen kehittäminen
- tietohallinnon toiminnan tehostaminen
- hankejohtaminen
- ulkoistusneuvonanto

Strategia

2010–2012

Visio

- Suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnin kasvu perustuu innovatiivisuuteen, yrittäjyyteen ja luottamukseen.

Olemme mukana toteuttamassa innovatiivista yritystoimintaa.

Innovatiivisuus

Edistämme yrittäjyyttä omilla lisäarvoa tuottavilla asiantuntija-palveluillamme.

Yrittäjyys

Lisäämme asiakkaidemme ja muiden sidosryhmien luottamusta yritystoimintaan.

Luottamus

Strategiset painopistealueet

- Arvojen ja yrityskulttuurin vahvistaminen
- Myynnin johtaminen
- Asiakkaiden tarpeiden ymmärtäminen
- Coaching-kulttuurin luominen ja kehittäminen edelleen
- Toiminnan tehokkuus

Arvot

Laadukkuus

- Toimitamme mitä lupaamme ja tuotamme lisäarvoa yli odotusten.
- Saavutamme laadukkuutta innovatiivisuuden, jatkuvan kehittämisen ja joustavuuden avulla.

Tiimityöskentely

- Parhaan tuloksen saavutamme tekemällä yhteistyötä asiakkaidemme ja kollegojemme kanssa.
- Tehokas tiimityö vaatii vuorovaikutusta, kollegojen huomioimista ja tiedon jakamista.

Johtajuus

- Haluamme olla johtava asiantuntija-organisaatio omalla alallamme.
- Johtajuus vaatii rohkeutta, visiota ja rehellisyyttä.

Toimitusjohtajan katsaus

” Talouden painopiste

” on siirtymässä yhä enemmän Yhdysvalloista, Euroopasta ja Japanista kohti kehittyviä markkinoita, kuten Brasiliaa, Venäjää, Kiinaa ja Intiaa.

Liikevaihtomme nousi hieman päättyneellä tilikaudella ja oli 88,5 miljoonaa euroa. Kannattavuus heikkeni, mutta pysyi tyydyttävällä tasolla.

Päättyvä tilikausi oli monille talouden taantumasta johtuen haasteellinen. Niin myös meille, vaikka meidän toimialamme ei ole yleisesti ottaen kovin suhdanneherkkä. Synkässä kansainvälisessä taloustilanteessa menestyminen on vaatinut meiltä erityistä aktiivisuutta ja ketteryyttä. Meillä on onneksi hyviä pitkäaikaisia asiakassuhteita, mikä auttaa meitä tässä tilanteessa.

Talouden tilanne on tarjonnut meille haasteiden lisäksi myös monia uusia mahdollisuuksia. Tästä esimerkkinä on tilikauden alussa

aloitettujen tervehdyttämispalveluiden tarjoaminen. Meillä on PwC:llä töissä huippuasiantuntijoita, ja on erityisen tärkeää, että olemme pystyneet käyttämään tätä asiantuntemusta oikein ja tarjoamaan asiakkaillemme juuri tähän taloudelliseen tilanteeseen sopivia palveluja.

Globaalisti katsottuna talouden painopiste on siirtymässä yhä enemmän Yhdysvalloista, Euroopasta ja Japanista kohti kehittyviä markkinoita, kuten Brasiliaa, Venäjää, Kiinaa ja Intiaa. PwC:n taloustieteilijä John Hawksworth ennusti tammi-kuussa 2009, että maailman bruttokansantuotteen muodostuminen saattaa todella mullistua vain kuuden vuoden kuluessa, kun kehittyneiden ►

maiden osuus maailman bruttokansantuotteesta pienenee. Hänen mukaansa kehittyvät talouskasvumaat saattavat yhdessä kattaa maailman bruttokansantuotteesta peräti yli puolet jo vuoteen 2014 mennessä.

Tämä on näkynyt myös meidän toiminnassamme Suomessa. Asiakkaidemme kiinnostus ja kysymykset liittyvät yhä enemmän niin sanottuihin BRIC-maihin ja kansainvälistyminen painottuu nimenomaan näille alueille. Tämän vuoksi olemme panostaneet myös omaan osaamiseemme kehittyviin markkinoihin liittyvissä kysymyksissä.

PwC-keijun vuoden 2008 lopussa toteutetun maailmanlaajuisen toimitusjohtajatuutkimuksen mukaan johtajien luottamus liiketoiminnan kehitysnäkyymiin oli heikentynyt selvästi. Yritysjohtajien luottamus laski huomattavasti edellisvuoden tutkimuksen tuloksiin verrattuna. Luottamus heikentyi kaikilla markkinoilla ja kaikilla toimialoilla. Yritysjohtajista vain 21 prosenttia suhtautui hyvin luottavaisesti seuraavaan 12 kuukauden kasvunäkymiin. Luottamus oli heikointa Yhdysvalloissa ja Euroopassa. Vastajat arvioivat, että maailmantalous palautuu normaaliin noin kolmessa vuodessa.

Tyypillistä tällaisina haasteellisina aikoina on se, että tulosseuranta nousee yritysjohtajan toimenpiteissä kaiken muun edelle. Tämä näkyi myös toimitusjohtajatuutkimuksen tuloksissa. Tulosseurannan mennessä kaiken muun edelle monet hyvät asiat, kuten verkostoituminen ja toimenpiteet ilmastonmuutosta vastaan, jäävät taka-alalle.

Päivitimme keväällä strategiamme vuosiksi 2010–2012. Strategiamme keskeiset painopistealueet seuraaville vuosille ovat arvojen ja yrityskulttuurin vahvistaminen, myynnin johtaminen ja asiakkaiden tarpeiden ymmärtäminen, coaching-kulttuurin luominen ja kehittäminen edelleen sekä toiminnan tehokkuus.

Henkilöstömme määrä pysyi suunnilleen edellisen tilikauden tasolla. Henkilöstöä oli tilikauden lopussa 718, kun luku edellisen tilikauden päättyessä oli 702. Olen erityisen ylpeä ammattitaitoisesta ja hyvin sitoutuneesta henkilöstöstämme, jolle kuuluu suuri kiitos menestyksestämme. Henkilöstön hyvinvointi on meille ensisijaisen tärkeää. Panostimme tilikaudella erityisesti koko henkilöstöä koskevan coaching-menetelmän kehittämiseen.

Järjestimme kesäkuun alussa kaksi tulevaisuusseminaaria, joissa esitimme erilaisia tulevaisuusvisioita ja pohdimme muun muassa seuraavia kysymyksiä: mistä yrityksen arvo muodostuu vuonna 2039 ja mitkä asiat kiinnostavat sijoittajia yrityksissä 30 vuoden kuluttua? Ovatko kaikki työntekijät 30 vuoden päästä useamman yrityksen palveluksessa samanaikaisesti? Voisiko vuonna 2039 maailmassa olla 6 miljardia tilin-tarkastajaa? Tarkoituksenamme oli ensisijaisesti luoda pohjaa tulevan pohdinnalle.

Alallamme on perinteisesti totuttu katsomaan faktoja ja menneen vuoden lukuja. Nyt on kuitenkin aika suunnata katse myös tulevaisuuteen, ja toivonkin, että kaikki yritykset tekisivät näin. Jo meneillään oleva talouskriisikin vaatii sitä.

”
Tulosseuranta
nousee haasteellisina
aikoina yritysjohtajan
toimenpiteissä
”
kaiken
muun
edelle.

Kaikkien yritysten on oltava valmiita muuttamaan tällaisessa tilanteessa, myös meidän. Yrityksen arvo ei tulevaisuudessa muodostu enää samoista elementeistä kuin nykyisin, joten yritysten kannattaisi käyttää jo nyt aikaa sen pohtimiseen, mikä niiden arvon tulevaisuudessa luo.

Uskon, että edelläkävijyys taloudellisessa seurannassa ja raportoinnissa syntyy siitä, kuinka hyvin yritys pystyy hahmottamaan, mihin yritys itse ja koko maailma on menossa. Ensimmäiset haasteeseen tarttuvat ovat myös niitä, jotka saavat vaikuttaa eniten kehityksen suuntaan.

Alkanut tilikausi tulee olemaan yleisestä talous-tilanteesta johtuen meille vielä haasteellinen. Olen kuitenkin vakuuttunut siitä, että voimme pidemmällä aikavälillä jatkaa kasvua, kun keskitymme asiakkaidemme tarpeisiin, panostamme oikeisiin palveluihin sekä hyödynnämme henkilöstömme osaamisen ja asiantuntemuksen.

Lopuksi haluan kiittää lämpimästi kaikkia asiakkaitamme ja yhteistyökumppaneitamme hyvästä yhteistyöstä. Haluan myös kiittää kaikkia PwC:läisiä yrityksemme menestyksen eteen tehdystä arvokkaasta työstä. ■

Jan Holmberg
Toimitusjohtaja

Asiakkaat

Meillä on laaja asiakaskunta, johon kuuluu muun muassa pörssiyrityksiä, perheyriyksiä, säätiöitä ja muita yleishyödyllisiä yhteisöjä, valtionhallintoa, kuntia ja kuntayhtymiä. Tarjoamme Suomessa asiakkaillemme tilintarkastus-, verokonsultointi- ja neuvontapalveluja yhteensä 15 paikkakunnalla.

Olemme sitoutuneet palveluissamme laatuun ja asiakaslähtöiseen toimintatapaan. Kehitämme jatkuvasti työskentelytapojamme, jotta kykenemme vastaamaan yhä paremmin asiakkaidemme tarpeisiin.

Uudistimme tilikaudella asiakastytyväisyyskyselyjämme ja otimme käyttöömme PwC-ketjun asiakastytyväisyystutkimustyökalun. Näin ollen tulokset ovat vertailukelpoisia eri PwC-maiden välillä. Tutkimuksen kaksi keskeisintä osa-aluetta ovat asiakkaan kokema kokonaistyytyväisyys ja asiakkaan halukkuus suositella PwC:n palveluja edelleen. Asiakasvastuulliset PwC:läiset ovat saaneet tutkimuksista arvokasta tietoa asiakaspalvelumme edelleen kehittämiseen.

Tutkimuksissa saimme eniten kiitosta sitoutuneisuudesta pitkäaikaisiin asiakassuhteisiin,

kuuntelemisesta ja asiakkaasta välittämisestä sekä siitä, että asiantuntijamme sanovat rehellisesti kuinka asiat ovat. Suurimpana haasteena asiakkaamme näkivät aidon lisäarvon tuottamisen. Asiakkaat toivoivat PwC:ltä suurempaa roolia siinä, miten he voivat erottautua vielä paremmin edukseen omilla markkina-alueillaan.

Julkaisimme tilikauden aikana asiakkaidemme liiketoiminnan tueksi monia julkaisuja ja tutkimusraportteja, jotka ovat meille keino viestittää näkemyksiämme talouden ja liiketoiminnan keskeisistä aiheista ja tulevista trendeistä. Tutkimustemme tavoitteena on ennen kaikkea lisäarvon tuottaminen asiakkaillemme.

Toimialaryhmämme toimivat tilikaudella sekä paikallisten että kansainvälisten asiakastiimiemme tukena, jakoivat heille tietoa toimialan viimeisistä trendeistä ja ajankohtaisista aiheista sekä kehittivät toimialan parhaita käytäntöjä.

Järjestimme myös tilikauden aikana lukuisia asiakkaillemme suunnattuja tilaisuuksia ja tapah-tumia verotuksen, tilintarkastuksen ja konsultoinnin aloilta. ■

Tarvitsevatko ihmiset tulevaisuudessa enemmän tietoa ja ymmärrystä taloudesta?

Lähde: Tulevaisuusseminaarin osanottajat 3.6.2009

Verkostoituminen ja yhteistyökumppanit

Teimme tilikaudella yhteistyötä useiden eri tahojen kanssa muun muassa tapahtumien, koulutustilaisuuksien ja erilaisten julkaisujen muodossa.

Keskeisiä yhteistyökumppaneita olivat tilikaudella Boardman, Hallitusammattilaiset, kaupapakamarit, KHT-yhdistys, Perheyritysten liitto, Suomen pääomasijoitusyhdistys, Sitra, Suomen Laatukeskus, Technopolis, TEKES, Venture Cup sekä yliopistot ja korkeakoulut.

KHT-yhdistyksessä PwC:läisiä toimi tilikauden aikana muun muassa hallituksessa sekä kirjanpito-, tilintarkastus-, julkaisu- ja koulutustoimikunnissa.

Oppilaitoksista teimme tilikaudella yhteistyötä Helsingin kauppakorkeakoulun, Turun kauppakorkeakoulun, Svenska Handelshögskolanin, Åbo Akademin sekä Jyväskylän, Oulun, Tampereen ja Vaasan yliopistojen ja Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan kanssa. Olimme mukana muun muassa oppilaitosten messuilla ja järjestimme opiskelijoille yritysvierailuja yrityksemme eri toimipisteisiin. ■

Mikä on tulevaisuudessa tärkein raportointi-/tiedonantojako sidosryhmien kannalta?

Lähde: Tulevaisuusseminaarin osanottajat 3.6.2009

”

Kassavirrat ovat edelleen tärkeitä 30 vuoden kuluttua, mutta ympäristöasioilla on nykyistä enemmän merkitystä.

Yritysten täytyy myös avata omia tulevaisuuden ennusteitaan enemmän.

Teknologian kehittyessä myös tekoäly ja päätöksenteon tukijärjestelmät ovat tärkeämpiä yrityksille.

”

Vuosi liiketoiminta-alueittain

Tilikausi oli liiketoiminta-alueillamme talouden taantumasta johtuen haasteellinen. Voimakkaimmin tilanne vaikutti neuvontapalveluihimme ja siellä erityisesti yritysjärjestelypalveluihin. Yritysjärjestelyissä näkyi kuitenkin piristymistä tilikauden loppupuolella. Konsultointipalvelut, ja erityisesti toimintojen tehostamispalvelut, kasvoivat tilikaudella.

Tilintarkastukseen, joka ei ole yhtä suhdanneherkkä, talouden taantuma ei vaikuttanut yhtä voimakkaasti. Liiketoiminta-alueella ylitettiin hieman asetetut kannattavuustavoitteet ja edellisen vuoden tulos. Tilintarkastuksessa pörssi-yhtiöiden tilintarkastusten kilpailutukset vähenivät tilikaudella.

Verokonsultoinnissa keskeisiä veroympäristössä tapahtuneita ja toimintaan vaikuttaneita muutoksia olivat vuoden 2008 alusta voimaan tullut siirtohinnoittelun dokumentaatiovaatimus sekä vuoden 2010 alussa voimaan tuleva arvonlisäverouudistus, johon valmistauduttiin tilikaudella.

Haasteellinen taloudellinen toimintaympäristö tarjosi meille tilikaudella myös uusia mahdollisuuksia. Panostimme erityisesti tervehdyttämispalveluihin ja annoimme tukea asiakkaillemme näinä haasteellisina aikoina.

Panostimme kaikilla kolmella liiketoiminta-alueella tilikaudella voimakkaasti myynnin kehittämiseen ja myynnin johtamiseen sekä asiakkuudenhallinnan kehittämiseen.

Alkaneelle tilikaudelle tavoitteleimme liikevaihdon osalta pientä kasvua kaikilla liike-toiminta-alueillamme. Asiakkuuksiin liittyviä strategisia painopistealueita ovat edelleen aktiivinen myynnin johtaminen ja asiakkuudenhallinnan kehittäminen. ■

Tilintarkastus

- Liikevaihto 57,3 miljoonaa euroa (53,8 milj. euroa)
- Kannattavuus säilyi edellisvuoden tasolla
- Markkinajohtajuus pörssi-yhtiöiden tilintarkastuksissa 33 prosentin markkinaosuudella
- Toinen sija Suomen 500 suurimman yrityksen tilintarkastuksissa, PwC:n markkinaosuus 30 %
- Kasvua prosessi- ja järjestelmätarkastuksessa sekä omistajayrittäjäpalveluissa

Verokonsultointi

- Liikevaihto 16,1 miljoonaa euroa (15,2 milj. euroa)
- Kannattavuus heikkeni edellisvuodesta
- Markkina-asema vahvistui erityisesti pörssi-yhtiöissä ja omistajayrittäjäpalveluissa
- Palvelualueista kasvoivat siirtohinnoittelu- ja yritysverotuspalvelut sekä kansainväliset veropalvelut

Neuvontapalvelut

- Liikevaihto 15,1 miljoonaa euroa (17,1 milj. euroa)
- Kannattavuus heikkeni edellisvuodesta
- Voimakkaimmin hiljentyi yritysjärjestelypalvelut
- Konsultoinnin liikevaihto ja kannattavuus kasvoivat

PwC globaalisti

PwC-ketjun jäsenyritysten yhteenlaskettu liikevaihto kiintein kursein laskettuna nousi hieman 30. 6. 2009 päättyneellä tilikaudella. Valuuttakurssivaihtelut, erityisesti Yhdysvaltain dollarin vahvistuminen, huomioiden liikevaihto kuitenkin laski ja oli 26,2 miljardia Yhdysvaltain dollaria eli 7,1 prosenttia pienempi kuin edellisvuonna.

Tilintarkastuspalveluiden liikevaihdon kasvu jatkui. Taantumasta huolimatta kasvua kertyi kahden prosentin verran, eli liikevaihto nousi 13,1 miljardiin dollariin. Verokonsultointipalveluiden liikevaihto pysyi vakaasti 6,9 miljardissa dollarissa. Suhdanneherkkyytensä takia neuvontapalvelut kärsi taantumasta eniten. Olosuhteista huolimatta liiketoiminta-alue piti kuitenkin pintansa hyvin ja liikevaihto oli 6,1 miljardia dollaria. Laskua edellisvuoteen verrattuna kertyi kolme prosenttia.

Joillakin alueilla PwC-ketjun jäsenyritykset kärsivät maailmantalouden laskusuhdanteesta vähemmän kuin muut. Etelä- ja Väli-Amerikan tulos säilyi vahvana, ja liikevaihto nousi 13,3 prosenttia. Lähi-idässä ja Afrikassa kasvua kertyi 9,1 prosenttia ja Aasiassa 5,4 prosenttia. Keski- ja Itä-Euroopassa, Pohjois-Amerikassa ja Länsi-Euroopassa PwC-ketjun jäsenyritysten liikevaihto kuitenkin laski.

PwC-ketjuun palkattiin tilikaudella noin 30 000 uutta työntekijää ja henkilöstön kokonaismäärä nousi yli 163 000:n.

PwC-ketju organisoitiin tilikauden alussa kolmeen maantieteelliseen klusteriin: keski-, itä- ja länsiklusteriin (Central Cluster, East Cluster, West Cluster). Suomen PwC kuuluu keskiklusteriin. Muutos näkyy erityisesti maiden rajat ylittävissä toimeksiannoissa, joissa voimme palvella asiakkaitamme entistä paremmin.

PwC-ketjun uudeksi pääjohtajaksi valittiin 1. heinäkuuta 2009 alkaen amerikkalainen 56-vuotias **Dennis Nally**. Hän seurasi tehtäväänsään **Samuel DiPiazzaa**. Nally on toiminut USA:n PwC:n toimitusjohtajana vuodesta 2002 alkaen. Työt PwC:llä Nally aloitti vuonna 1974, ja partneri hänestä tuli vuonna 1985. Nallylla on laaja kokemus asiakastyöstä useissa monikansallisissa yhtiöissä monilla eri toimialoilla. ■

Mikä on tärkein yksittäinen yrityksen arvoon vaikuttava tekijä 30 vuoden päästä?

Lähde: Tulevaisuusseminaarin osanottajat 2. 6. 2009

”

Voi olla, että 30 vuoden päästä työsuhteet eivät ole pätkätöitä vaan työpätkiä,

joiden välissä hankitaan muunlaisia elämäkokemuksia esimerkiksi matkustelemalla.

”

Yksi mahdollisuus ovat markkinoiden kaltaiset työntekijä- ja työnantajapoolit, joista molemmat osapuolet etsivät sopivia kumppaneita kulloiseenkin tarpeeseen.

Henkilöstö

Henkilöstön määrä oli tilikauden lopussa 718 (edellisen tilikauden lopussa 702). Naisia oli 377 ja miehiä 341. PwC:läisten keski-ikä oli tilikauden päättyessä 37,8 vuotta (38).

Henkilöstöstä noin 80 prosentilla oli korkeakoulututkinto. Eniten oli kaupallisen korkeakoulututkinnon suorittaneita, KHT-tutkinnon suorittaneita oli 148 henkilöä.

Rekrytointi oli tilikaudella aiempaa vuotta maltillisempaa johtuen talouden taantumasta. Samoin henkilöstön vaihtuvuus pieneni edellisvuodesta jonkin verran. Taantumasta huolimatta minkäänlaisiin henkilöstövähennyksiin ei ollut tarvetta. Keskeisenä rekrytointikanavana PwC:llä on jo neljäntoista vuoden ajan toiminut Kisälli-ohjelma, joka on suunnattu opintojensa loppuvaiheessa oleville opiskelijoille. Tilikaudella PwC:llä harjoitteli yhteensä 32 kisälliä.

Motivoiva työympäristö palkitsemisen ja kehittymisen kautta

Motivoivan työympäristön luominen lahjakkaille työntekijöille on meille ensisijaisen tärkeää. Pyrimme asettamaan henkilöstölle selvät suunta- viivat ja strategiaan pohjautuvat tavoitteet, jotka auttavat henkilöstöämme parhaisiin saavutuksiin.

Haluamme tarjota henkilöstöllemme monipuolisia mahdollisuuksia, jotta he voivat kehittää osaamistaan ja lisätä tietämystään. Tätä tarjotaan muun muassa työssäoppimisen ja eri valmennusten avulla. Henkilöstön kehittämistä tuetaan sekä taloudellisesti että joustamalla työssä. PwC:n koulutukset jaotellaan peruskoulutuksiin,

teknisiin koulutuksiin ja business-taitoihin.

Osana koulutusta ovat uusille PwC:läisille järjestettävät perehdytyspäivät, jotka järjestettiin tilikaudella kolme kertaa. Edellisellä tilikaudella aloitettua myyntivalmennusta jatkettiin myös päättyneellä tilikaudella. Euroopan PwC:iden yhteisessä MyWay-johtamisohjelmassa oli tilikaudella mukana myös suomalaisia. Valmennusohjelmassa opiskeltiin muun muassa johtamiseen, asiakassuhteiden hallintaan ja liiketoiminnan kehittämiseen liittyviä asioita.

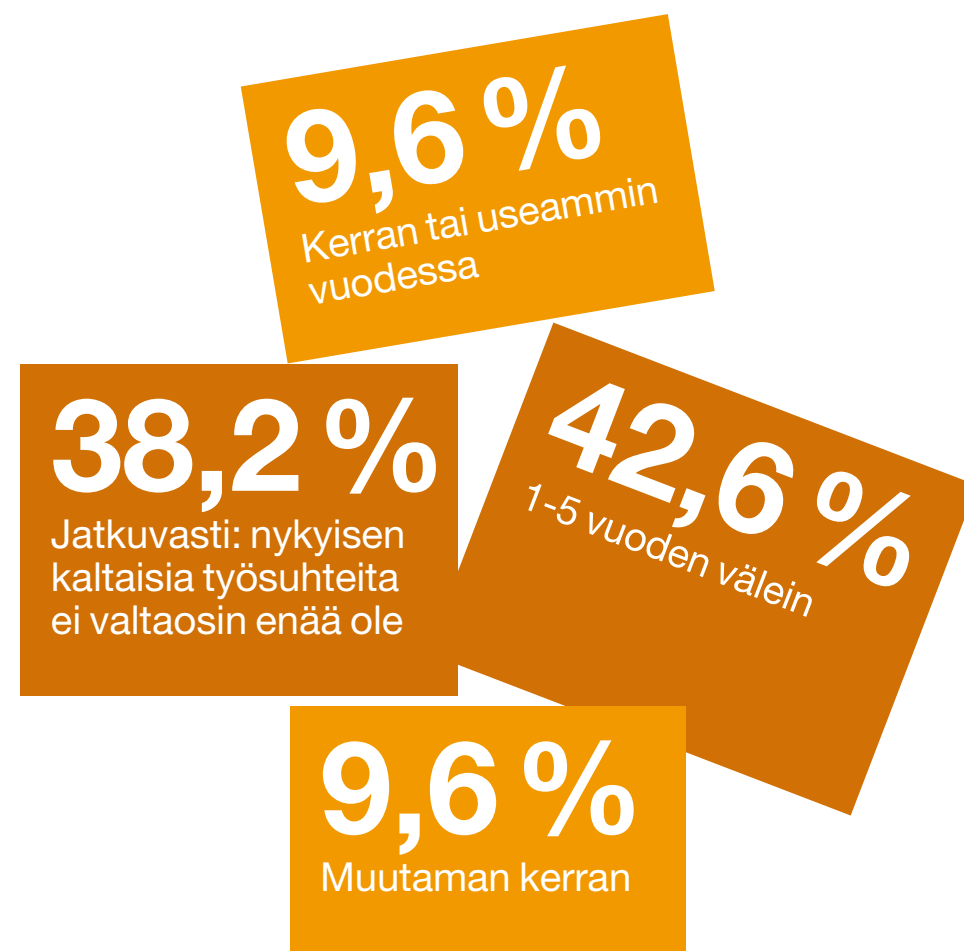
Tilikauden alussa käyttöön otettuun koko PwC:n kattavaan suorituksen johtamisen menetelmään ja sen kehittämiseen panostettiin tilikaudella. Menetelmän avulla tuettiin PwC:läisten kehitystä ja saavutuksia ja ohjattiin urasuunnitellussa ja ammatillisessa kehityksessä.

Yksi keskeinen kanava ammatillisessa kehityksessä on PwC:n maailmanlaajuinen Global Mobility -ohjelma, joka tarjoaa mahdollisuuden työskennellä PwC:n toimistoissa ulkomailla. Tilikauden aikana Suomesta oli ulkomailla yhteensä 14 henkilöä.

PwC:n palkitsemisjärjestelmän piiriin kuuluu koko vakainainen henkilöstö. Järjestelmän tavoitteena on tukea ja ohjata henkilöstön työskentelyä strategian suuntaisesti ja varmistaa, että henkilöstön palkitseminen on kilpailukykyistä.

Tilikaudella jatkettiin edellisellä tilikaudella käynnistettyä Wanted-kampanjaa. Kyseessä on palkitsemiskäytäntö, jossa henkilöstö itse ehdottaa palkittavia PwC:läisiä hyviin työsuorituksiin ja esimerkilliseen käyttäytymiseen perustuen. ▶

Kuinka usein työntekijät vaihtavat työnantajaa työelämänsä aikana vuonna 2039?

Lähde: Tulevaisuusseminaarin osanottajat 2.6.2009

Henkilöstö

Tilikaudella Wanted-kampanjan myötä palkittiin kaiken kaikkiaan kymmenen PwC:läistä. Ansioituneita PwC:läisiä palkittiin myös PwC:n omassa Oscar-gaalassa marraskuussa.

Työilmapiiri parantui entisestään

PwC:n vuosittainen maailmanlaajuinen People Survey -ilmapiiritutkimus selvittää johtamisessa, työtyytyväisyydessä, henkilöstön sitoutumisasteessa ja työnantajan vastuullisuudessa tapahtuneita muutoksia. Tilikaudella henkilöstön vastausprosentti oli 78, joka on korkein koskaan Suomen PwC:llä saavutettu vastausaste.

Vuoden aikana myönteistä kehitystä oli tapahtunut lähes kaikilla mitattavilla alueilla. Suurinta parannus oli henkilöstön toiminnan vastuullisuudessa, coachingille ja kehittymiselle annettussa ajassa, henkilöstön mielipiteiden kuuntelemisessa ja urakeskusteluissa. Suomen PwC:läisten sitoutumisindeksi oli vuoden aikana kasvanut viidellä prosentilla, edellisvuoden 60 prosentista 65:een.

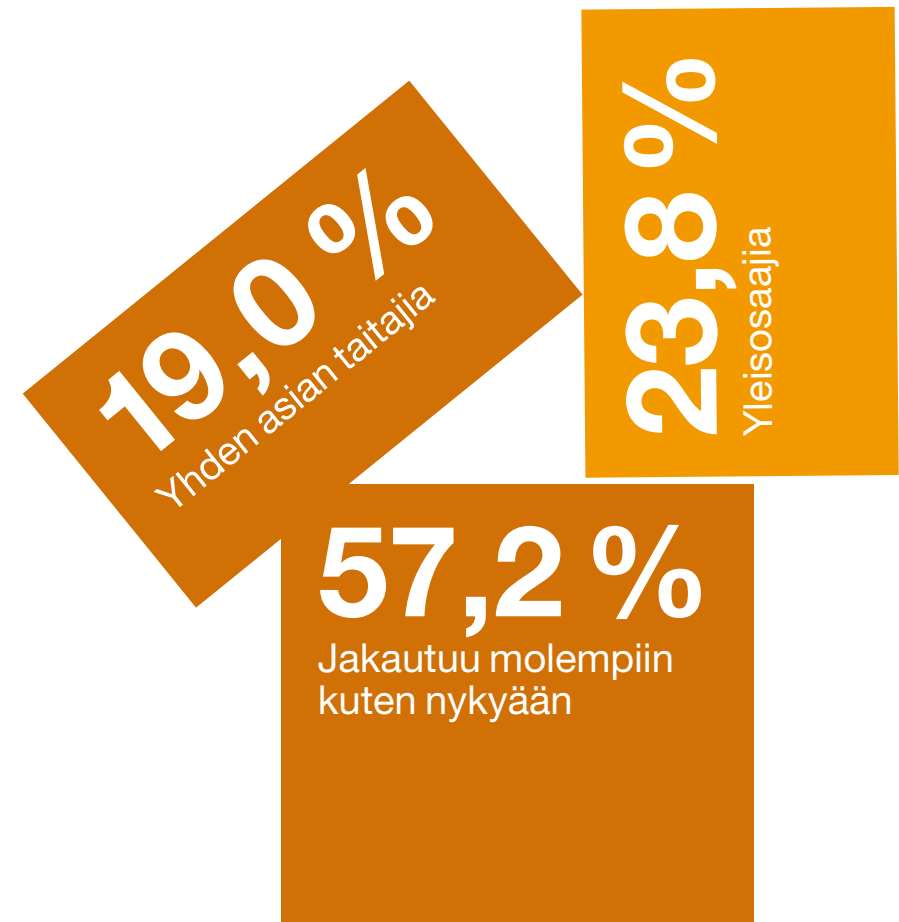
People-ryhmä yritysjohdon ja henkilöstön välisenä keskustelukanavana

People-ryhmä on henkilöstön valitsemista edustajista ja yrityksen edustajista koostuva työryhmä, jonka tehtävänä on toimia yritysjohdon ja henkilöstön välisenä keskustelukanavana kattaen toiminnallaan työsuojeluorganisaation ja yhteistoimintalain edellyttämän YT-neuvottelukunnan tehtävät. Ryhmä kokoontui tilikaudella neljä kertaa.

Tasa-arvosuunnitelman mukaan seurattiin tilikaudella sitä, että syrjintää ei tapahdu työhönotossa, henkilöitä koulutuksiin tai uusiin tehtäviin valittaessa, työoloissa, palkkauksessa tai muissa ehdoissa.

Kattavat terveydenhuoltopalvelut kuuluvat koko henkilöstön etuihin. Työterveyshuollossa pyrittiin painottamaan ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa. Tilikaudella järjestetyllä terveystorilla henkilöstöllä oli mahdollisuus tehdä kuntotestauksia ja saada tietoa esimerkiksi terveellisestä ravinnosta. Henkilökunnalla oli myös mahdollisuus tilikaudella Personal Trainer -palveluiden käyttöön. ■

Tuleeko työntekijöistä entistä enemmän yhden asian taitajia vai onko laaja yleisosaaminen tärkeämpää työmarkkinoilla vuonna 2039?

Lähde: Tulevaisuusseminaarin osanottajat 2.6.2009

Vastuullinen tapamme toimia

Yrityksemme arvoissa ja eettisissä periaatteissa korostuu vastuullisuus yhteiskuntaa ja kaikkia sidosryhmiä kohtaan. Vastuullinen tapamme toimia on kaikille PwC:läisille osa jokapäiväistä työtä. Vastuullinen tapa toimia -ohjeemme muodostuu seuraavista osa-alueista: PwC yritys-kansalaisena, PwC:n vastuullinen tapa toimia asiakkaiden ja henkilöstön kanssa sekä PwC:n vastuullinen tapa toimia yrityksenä.

Arvot ja eettiset periaatteet luovat pohjan ja toimintamallin kaikkien PwC-keijuun kuuluvien yhtiöiden ja niiden henkilökunnan toimintatavalle. Nämä periaatteet yhdistävät eri maissa toimivia PwC-keijuun kuuluvia yhtiöitä, ja niillä pyritään takaamaan kaikille asiakkaille samaan arvo-maailmaan pohjautuvat palvelut. PwC-keijuun kuuluvat yhtiöt toteuttavat yritys-kansalaisuuttaan osana ympäröivää yhteiskuntaa vähentäen liiketoimintaan sisältyviä taloudellisia, ekologisia ja sosiaalisia riskejä sekä hyödyntäen niihin sisältyviä mahdollisuuksia.

Osana vastuullisuuttamme edistimme tilikaudella läpinäkyvyyttä järjestämällä jo viidettä kertaa yhdistyksille ja säätiöille suunnatun Avoin raportti -kilpailun. Kilpailussa arvioidaan raportit, joiden avulla yhdistys tai säätiö raportoi toiminnastaan ja taloudestaan sidosryhmilleen. Näin rahaa lahjoittavat yksityishenkilöt ja yritykset tietävät, että lahjoitettu raha menee oikeaan tarkoitukseen.

Laadun edistäminen on myös meille erittäin tärkeää. Toteutimme tätä tavoitetta tilikaudella muun muassa jatkamalla yhteistyötä Laatuksen kanssa ja kannustamalla asiakkaitamme hakeutumaan vuosittaiseen laatukilpailuun. Tarjosimme tilikauden aikana asiakasyrityksillemme veloituksetta koulutusta ja asiantuntija-apua hakemuksen tekoon sekä tuimme hakijoita arviointiperusteiden ymmärtämisessä sekä opas-timme kilpailuun osallistumisessa ja oman toiminnan kuvaamisessa.

Ympäristöryhmä motivoi henkilöstöä tilikauden aikana arjen ekotekoihin ja paransi henkilöstön ympäristötietoisuutta. Ryhmä laati ohjeita työntekijöille ympäristömyönteisistä toimintatavoista ja suunnitteli ympäristövalistusta ja -neuvontaa.

Vastuulliseen toimintaamme kuuluvat myös erilaiset yritys-vastuu- ja ilmastonmuutospalvelut. Avustimme tilikaudella asiakkaitamme muun muassa yritys-vastuun tulosten mittaamisessa ja raportoinnissa ja todensimme ja varmensimme yritys-vastuuseen liittyvien toimintojen tuloksia ja raportointia.

PwC:llä on myös globaalisti monia yritys-vastuuhankkeita, joihin osallistuvat kaikki PwC-keijun jäsenyritykset ympäri maailman. PwC tuki tilikaudella muun muassa malarianvastaista taistelua lahjoittamalla pro bono -työtä Against Malaria -säätiölle ja keräämällä sille varoja työntekijöidensä keskuudessa.

Malariatyön lisäksi PwC tukee globaalisti yhdessä YK:n kanssa Darfurin pakolaisia. Yhteistyö aloitettiin kesällä 2008, jolloin PwC:läiset keräsivät Darfurin pakolaislapsille yhteensä yli 4 miljoonaa dollaria. Rahojen avulla Darfurin pakolaisleireillä on tilikaudella aloitettu monikäyttöisten koulutuskeskusten sekä leikkikenttien rakentaminen, koulutettu henkilökuntaa sekä hankittu koululuokkiin tarvikkeita. ■

”

Tulevaisuuden ennakointi ei voi olla vain nykyhetken heijastamista tietyn ajanjakson päähän. Pitää muistaa, että nykyiset päätökset ohjaavat tulevaisuutta: esimerkiksi rakentamalla teitä ohjataan tulevaisuuden liikennettä ja kulkuvälinevalintoja.

Tulevaisuuden tutkimuksessa liian vähän käytettynä vaihtoehtona on niin sanottu ”**backcasting**”,

”
jolloin lähdetään
liikkeelle
tulevaisuudesta
ja päätetään,
kuinka haluttuun
tulevaisuuteen
päästään.

Hallitus

PwC:n hallitus muodostuu partnereista, ja sen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus muun muassa hyväksyy yhtiön strategian, liiketoimintasuunnitelman ja budjetin ja valvoo niiden toteutumista. Hallituksessa käsiteltävät asiat esittelee toimitusjohtaja. Hallitus kokoontuu kerran kuukaudessa.

Hallituksen jäsenet

Kim Karhu

- KHT, hallituksen puheenjohtaja
- syntynyt 1956
- PwC:llä vuodesta 1987
- partnerina vuodesta 1990

Heikki Lassila

- KHT
- syntynyt 1958
- PwC:llä vuodesta 1985
- partnerina vuodesta 1993

Pekka Loikkanen

- KHT
- syntynyt 1959
- PwC:llä vuodesta 1988
- partnerina vuodesta 2000

Ola Saarinen

- oik.kand., VT
- syntynyt 1953
- PwC:llä vuodesta 1989
- partnerina vuodesta 1995

Eero Suomela

- KHT
- syntynyt 1953
- PwC:llä vuodesta 2000
- partnerina vuodesta 2000

Juha Wahlroos

- KHT
- syntynyt 1956
- PwC:llä vuodesta 1987
- partnerina vuodesta 1991

Kai Wist

- oik. kand., VT
- syntynyt 1959
- PwC:llä vuodesta 1992
- partnerina vuodesta 1999

Johtoryhmä

Johtoryhmän jäsenet

PwC:n johtoryhmän tehtävänä on avustaa toimitusjohtajaa yhtiön operatiivisessa johtamisessa. Johtoryhmä valmistelee yhtiön strategian, liiketoimintasuunnitelman ja budjetin sekä vastaa hallituksen hyväksynnän jälkeen niiden toteuttamisesta. Johtoryhmä vastaa myös yhtiötason laadunvalvontajärjestelmästä sekä sen toimivuudesta.

Jan Holmberg

■ KHT, toimitusjohtaja
■ syntynyt 1956
■ PwC:llä vuodesta 1988
■ partnerina vuodesta 1991

Johan Kronberg

■ KHT, Territory Senior Partner
■ syntynyt 1956
■ PwC:llä vuodesta 1980
■ partnerina vuodesta 1988

Merja Lindh

■ KHT, Assurance Leader
■ syntynyt 1962
■ PwC:llä vuodesta 1986
■ partnerina vuodesta 2000

Klaus Keravuori

■ KTM, Tax Leader
■ syntynyt 1951
■ PwC:llä vuodesta 1999
■ partnerina vuodesta 2000

Marko Korkiakoski

■ KTM, Advisory Leader, Markets Leader
■ syntynyt 1965
■ PwC:llä vuodet 1993–1996 ja vuodesta 1999
■ partnerina vuodesta 2002

Markku Tynjälä

■ KHT, Private Company Services Leader
■ syntynyt 1959
■ PwC:llä vuodesta 1995
■ partnerina vuodesta 1997

Eero Alho

■ Diplomi-insinööri, HR Director
■ syntynyt 1957
■ PwC:llä vuodesta 2007

Sirpa Korhonen

■ KTM, CFO
■ syntynyt 1966
■ PwC:llä vuodesta 2008

Matias Lindholm

■ KTM, Risk Management Partner
■ syntynyt 1962
■ PwC:llä vuodesta 1988
■ partnerina vuodesta 2005

Partnerit

Tilin- tarkastus

Eriksson Ylva
syntynyt 1969
partneriksi 2006

Grandell Martin
syntynyt 1974
partneriksi 2007

Grén Göran
syntynyt 1947
partneriksi 1987

Grönroos Maria
syntynyt 1967
partneriksi 2006

Heikkinen Jyri
syntynyt 1961
partneriksi 2006

Holmberg Jan
syntynyt 1956
partneriksi 1991

Ihamäki Timo
syntynyt 1966
partneriksi 2008

Kaarisalo Mika
syntynyt 1964
partneriksi 2001

Kaasalainen Pekka
syntynyt 1948
partneriksi 1990

Karhu Kim
syntynyt 1956
partneriksi 1990

Karpinen Pasi
syntynyt 1971
partneriksi 2008

Katajisto Markku
syntynyt 1969
partneriksi 2006

Kronberg Johan
syntynyt 1956
partneriksi 1988

Laaksonen Kalle
syntynyt 1971
partneriksi 2006

Lahkela Tuukka
syntynyt 1965
partneriksi 2006

Lassila Heikki
syntynyt 1958
partneriksi 1993

Lindh Merja
syntynyt 1962
partneriksi 2000

Loikkanen Pekka
syntynyt 1959
partneriksi 2000

Lydman Kari
syntynyt 1959
partneriksi 1998

Malinen Jouko
syntynyt 1959
partneriksi 2001

Marjomaa Markku
syntynyt 1954
partneriksi 1989

Mikkilä Netta
syntynyt 1971
partneriksi 2006

Moisio Tomi
syntynyt 1969
partneriksi 2008

Nieminen Mikko
syntynyt 1973
partneriksi 2006

Nikus Maria
syntynyt 1965
partneriksi 2006

Palmroth Petri
syntynyt 1959
partneriksi 1994

Pellinen Hannu
syntynyt 1957
partneriksi 1994

Perälä Johanna
syntynyt 1951
partneriksi 1985

Perälä Samuli
syntynyt 1974
partneriksi 2008

Posti Sami
syntynyt 1967
partneriksi 2007

Puumala Leena
syntynyt 1962
partneriksi 2004

Rajalahti Janne
syntynyt 1964
partneriksi 2004

Renlund Björn
syntynyt 1948
partneriksi 1989

Savtschenko Christian
syntynyt 1966
partneriksi 2007

Selesvuo Hannele
syntynyt 1952
partneriksi 1991

Sormunen Henrik
syntynyt 1956
partneriksi 1993

Suomela Eero
syntynyt 1953
partneriksi 2000

Takalo Timo
syntynyt 1968
partneriksi 2006

Tuomala Juha
syntynyt 1960
partneriksi 1994

Tynjälä Markku
syntynyt 1959
partneriksi 1997

Vilke Niina
syntynyt 1974
partneriksi 2006

Wahlroos Juha
syntynyt 1956
partneriksi 1991

Waris Pasi
syntynyt 1961
partneriksi 2003

Weckman Johan
syntynyt 1958
partneriksi 1996

---

*Vero-
konsultointi*

Kajas Ilkka
syntynyt 1950
partneriksi 1995

Keravuori Klaus
syntynyt 1951
partneriksi 2000

Laitinen Juha
syntynyt 1963
partneriksi 2002

Löf Risto
syntynyt 1964
partneriksi 2008

Raunio Merja
syntynyt 1962
partneriksi 2002

Reinikainen Mikko
syntynyt 1970
partneriksi 2007

Saarinen Ola
syntynyt 1953
partneriksi 1995

Svennas Karin
syntynyt 1964
partneriksi 2005

Violainen Martti
syntynyt 1967
partneriksi 2008

Wasenius Kaj
syntynyt 1972
partneriksi 2007

Wist Kai
syntynyt 1959
partneriksi 1999

Neuvonta- palvelut

Hardy Michael
syntynyt 1967
partneriksi 2005

Korkiakoski Marko
syntynyt 1965
partneriksi 2002

Lindholm Matias
syntynyt 1962
partneriksi 2005

Sikow Peter
syntynyt 1966
partneriksi 2006

Valkonen Harri
syntynyt 1954
partneriksi 2008

Vilke Kimmo
syntynyt 1970
partneriksi 2007

Wolffenbuttel Jan Willem
syntynyt 1973
partneriksi 2008

Österlund Mikael
syntynyt 1961
partneriksi 2004

**Uudet partnerit
1. 7. 2009 alkaen**

Tilin- tarkastus

Mirel Leino
syntynyt 1971

Neuvonta- palvelut

Mikael Guarnieri
syntynyt 1973

Vero- konsultointi

Samuli Makkonen
syntynyt 1975

Petri Seppälä
syntynyt 1967

Tilinpäätös

2009

Hallituksen toimintakertomus

tilikaudelta 1. 7. 2008 – 30. 6. 2009

Tilikauden toiminta

PricewaterhouseCoopers Oy ylitti tilikaudella 1. 7. 2008–30. 6. 2009 edellisvuoden liikevaihdon. Konsernin kannattavuus heikkeni, mutta pysyi tyydyttävällä tasolla. Liikevaihto- ja tulostavoitteita ei aivan saavutettu, mihin vaikutti kauden aikana alkanut taloudellinen taantuma.

Tilintarkastuspalvelut on edelleen yhtiön suurin liiketoiminta-alue, ja päättyneellä tilikaudella se saavutti liikevaihto- ja tulostavoitteensa. Ykkösasema Helsingin Pörssissä listattujen yritysten tilintarkastajana säilytettiin kauden aikana. Kansainvälisessä taantumatilanteessa ja etenkin yrityskauppamarkkinoiden hiljentyessä neuvontapalveluiden kysyntä heikkeni, eikä liikevaihto- ja tulostavoitteita täysin saavutettu. Verokonsultoinnissa tulostavoitteista jäätettiin hieman. Omistajayrittäjäpalveluihin keskittynyt yksikkö saavutti tavoitteensa.

Tuloskehitys ja taloudellinen asema

Konsernin tilikauden liikevaihto oli 88,5 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua edellisvuoteen 2,8 %. Emoyhtiön liikevaihto kasvoi 4,9 %. Konsernin liikevoitto oli 2,1 miljoonaa euroa (2,2), joka on 2,3 % liikevaihdosta (2,5). Yhtiön omavaraisuusaste oli 32,6 % (33,7) ja oman pääoman tuotto 13,0 % (13,5). Yhtiöllä ei ole korollista velkaa.

Konsernin rakenne

PricewaterhouseCoopers Oy on suomalaisten yhtiössä työskentelevien asiantuntijoiden omistama yhtiö, jolla on KHT-yhteisön asema. Yhtiö

toimii emoyhtiönä konsernissa, johon kuuluvat seuraavat tytäryhtiöt:

- Verokonsultointi Luoma Oy
- PwC Corporate Finance Oy (fuusioitu 30. 6. 2009)
- Raahen Tilintarkastus Oy (fuusioitu 30. 6. 2009)

sekä osakkuusyhtiö

- PwC Julkistarkastus Oy, JHTT-yhteisö.

Helsingin lisäksi PricewaterhouseCoopers Oy toimii Suomessa neljällätoista paikkakunnalla: Hämeenlinnassa, Jyväskylässä, Kouvolassa, Kuopiossa, Lappeenrannassa, Mikkelissä, Oulussa, Porissa, Rovaniemellä, Savonlinnassa, Seinäjoella, Tampereella, Turussa ja Vaasassa.

Konsernissa tapahtuneet muutokset

Konsernirakenteen yksinkertaistamiseksi Raahen Tilintarkastus Oy sekä PwC Corporate Finance Oy sulautuivat emoyhtiö PricewaterhouseCoopers Oy:öön.

Henkilöstö

Konsernin henkilöstön kokonaismäärä oli tilikauden päättyessä 718 henkilöä (702). Tehollisen henkilöstön määrä oli 660 (636) ja poissaolevien 58 (66). Henkilöstöstä 592 (581) henkilöä työskenteli Helsingissä ja 126 (121) henkilöä alue-toimistoissa. Tilikauden keskimääräinen henkilöstön määrä oli 724 (683) ja keski-ikä tilikauden päättyessä 37,8 vuotta (38). Keskimääräinen palveluksessaoloaika oli 6,9 vuotta (6,8). Konsernin henkilöstöstä 52,5 % (53,3) oli naisia ja 47,5 % (46,7) miehiä.

Henkilöstön määrästä tilintarkastuspalveluissa oli 57,2 % (57,2), verokonsultoinnissa 16,6 % (16,5), neuvontapalveluissa 17,8 % (18,2) ja hallinto- ja tukipalveluissa 8,4 % (8,1). Osa-aikaisesti työskenteleviä oli henkilöstön määrästä 6,6 % (7,6).

Palkat ja palkitseminen

Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma oli tilikaudella 47,5 miljoonaa euroa (45,3). Yhtiössä on käytössä palkitsemisjärjestelmä, jonka tavoitteena on tukea ja ohjata henkilöstön työskentelyä strategian suuntaisesti ja varmistaa, että henkilöstön palkitseminen on kilpailukykyistä. Järjestelmän piiriin kuuluu koko vakainainen henkilöstö. Yhtiön johto päättää vuosittain jaettavasta lisäpalkan määrästä sen mukaan, miten yhtiö, kukin liiketoiminta-alue ja yksittäinen henkilö ovat saavuttaneet tavoitteensa.

Työhyvinvointi

Yhtiö mittaa vuosittain työilmapiiriä tutkimalla koko henkilöstön asenteita, arvostuksia ja viihtyvyyttä. Tutkimus mittaa myös tyytyväisyyttä omaan työhön, esimiehen ja oman yksikön toimintaan sekä koko yhtiön toimintaan ja sen arvojen toteutumiseen käytännössä. Huhtikuussa 2009 toteutetun mittauksen vastausprosentti oli selvästi aiempia vuosia korkeampi, 78 % (vuonna 2008 72 %), ja tutkimustulosten perusteella työilmapiiri kokonaisuudessaan oli parantunut edellisvuodesta. Eniten parannusta oli tapahtunut henkilöstön toiminnan vastuullisuudessa, coachingille ja kehittämiselle annetussa ajassa, henkilöstön mielipiteiden kuuntelemisessa ja

urakeskusteluissa, samoin kuin yleisessä tyytyväisyydessä PwC:hen työnantajana. Parannettavaa tutkimuksen mukaan oli palkkaan ja kannustimiin liittyvissä asioissa.

Työterveys ja turvallisuus

Henkilökunnan työterveyshuollon tarkoituksena on terveellisen ja turvallisen työympäristön varmistaminen sekä työntekijöiden terveyden ja työ- ja toimintakyvyn edistäminen. Pääpaino on ennaltaehkäisevässä terveydenhuollossa. Tilikauden aikana suunniteltiin yhteistyössä työterveyshuollon kanssa henkilöstön hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa ja järjestettiin muun muassa liikuntaa ja terveydentilan kartoittamiseen keskittyneet työterveysmessut. Kauden aikana henkilökunnalla oli myös mahdollisuus käyttää kuntovalmentajan (Personal Trainer) palveluita. Vapaa-ajan liikuntaharrastuksia tuettiin jakamalla liikuntaseteleitä ja järjestämällä erilaisia liikuntatapahtumia.

Sairauspoissaoloprosentti oli tilikauden aikana keskimäärin 2,2 % (2,2). Työtapaturmia ei tilikauden aikana ilmennyt.

Osaamisen kehittäminen

Päättyneen tilikauden aikana kiinnitettiin erityistä huomiota myyntiin ja asiakkuuksien hallintaan liittyvään koulutukseen sekä johtamis- ja esimiestyöskentelyn parantamiseen tähtäävään koulutukseen.

Tilikauden aikana lanseerattiin ja otettiin käyttöön uusi valmennusmenetelmä, jossa jokaisella PwC:läisellä on oma yhtiön sisäinen valmentaja, ►

Hallituksen toimintakertomus tilikaudelta 1.7.2008–30.6.2009

joka ohjaa urasuunnittelussa ja ammatillisessa kehittämisessä. Tämän työn tulokset näkyivät myönteisellä tavalla myös työtyytyväisyystutkimuksessa.

Tilikauden aikana henkilökuntaa koulutettiin keskimäärin 9,4 (10,1) päivää/henkilö.

Investoinnit ja rahoitus

Konsernin tilikauden investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin olivat 1,2 miljoonaa euroa (edellisenä vuonna 1,7 miljoonaa euroa). Pääosa investoinneista kohdistui työsuhteutoihin, atk-laitteisiin ja kalustetäydennyksiin. Konsernin rahoitustilanne pysyi hyvänä koko tilikauden ajan.

Hallitus, toimitusjohtaja ja tilintarkastaja

PricewaterhouseCoopers Oy:n hallitukseen kuuluu seitsemän jäsentä. Varsinaisessa yhtiökokouksessa 12. 11. 2008 valittiin hallituksen jäseniksi Kim Karhu, Heikki Lassila, Pekka Loikkanen, Ola Saarinen, Eero Suomela, Juha Wahlroos ja Kai Wist. Hallitus valitsi keskuudestaan puheenjohtajaksi KHT Kim Karhun. Yhtiön toimitusjohtajana jatkoi KHT Jan Holmberg. Konsernin tilintarkastajana on toiminut Tilintarkastusotava Oy, KHT-yhteisö, vastuullisena tilintarkastajanaan KHT Matti Hartikainen.

Osakkaat ja osakepääoman muutokset

Yhtiön osakkeiden kokonaismäärä 30.6.2009 oli 33 627 osaketta. Yhtiön hallussa oli 228 osaketta,

joka oli 0,7 % osakemäärästä. Osakemäärä muodostuu yhdestä osakelajista ja osakkeiden lunastus- ja suostumuslauseke on kirjattu yhtiöjärjestykseen.

Varsinaisen yhtiökokouksen 29. 11. 2007 antaman valtuutuksen nojalla yhtiön osakepääomaa korotettiin antamalla 1 100 osaketta ja suuntaamalla uusmerkintä yhtiöön 1. 7. 2008 alkaen valituille uusille osakkaille. Osakkeen hinta oli varsinaisen yhtiökokouksen vahvistama käypä hinta, 320 euroa/osake. Suunnatun uusmerkinnän osuus osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä oli 2,5 %.

Yhtiö hankki omistukseensa 6 331 omaa osaketta varsinaisen yhtiökokouksen 12. 11. 2008 vahvistamaan käypään hintaan, 340 euroa/osake. Hankittujen osakkeiden osuus osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä oli 14,1 %. Osakkeista mitätöitiin yhdessä tilikauden alussa hallussa olevien osakkeiden kanssa yhteensä 12 136 kappaletta.

Varsinaisen yhtiökokouksen 12. 11. 2008 antaman valtuutuksen nojalla yhtiön osakepääomaa korotettiin antamalla 900 uutta osaketta ja suuntaamalla uusmerkintä niille osakkaille, jotka lisäsivät omistustaan luokituksensa mukaiseksi. Osakkeen hinta oli varsinaisen yhtiökokouksen 12. 11. 2008 vahvistama käypä hinta, 340 euroa/osake. Suunnatun uusmerkinnän osuus osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä oli 2,7 %.

Varsinainen yhtiökokous 12. 11. 2008 valtuutti hallituksen päättämään enintään 10 000 oman osakkeen hankkimisesta suunnatusti.

Valtuutus, joka on voimassa 18 kuukautta, koskee niiden osakkeenomistajien osakkeita, jotka valtuutuksen voimassa ollessa luopuvat työskentelystä yhtiössä tai siirtyvät pois Equity Partner-luokasta. Varsinainen yhtiökokous 12. 11. 2008 valtuutti hallituksen myös toistaiseksi voimassa olevana valtuutuksena päättämään enintään 10 000 osakkeen suunnatusta osakeannista, jossa yhtiö joko antaa uusia osakkeita tai luovuttaa hallussaan olevia omia osakkeita.

Rahalainat lähipiirille

Yhtiö on myöntänyt tilikauden aikana toteutettujen suunnattujen osakeantien yhteydessä viidelle (5) osakkaalleen yhteensä 296 000 euron suuruiset lainat omien osakkeidensa hankintaan. Lainojen laina-ajat ovat kahden lainan osalta kolme ja viisi vuotta sekä neljän lainan osalta 10 vuotta. Lainoja lyhennetään vuotuisin tasaerin ja niiden korko on Euribor 12 kk + 1,5 % p.a. Velalliset ovat pantanneet saamansa osakkeet lainojensa pantiksi.

Riskit ja riskienhallinta

Yhtiön liiketoiminnan merkittävimmät riskit ovat toimialalle tyypillisiä ja liittyvät ammattitaitoisen henkilökunnan saatavuuteen ja kiristyvään kilpailutilanteeseen. Hallitus arvioi liiketoimintaan liittyviä riskejä vuosittain laadittavien liiketoimintasuunnitelmien ja strategian laadinnan yhteydessä ja valvoo yhtiön riskienhallintapolitiikan noudattamista.

Osana vuosikertomusta julkaistaan läpinäkyvyyskertomus, joka sisältää selvityksen yhtiön riskienhallinta- ja laadunvalvontajärjestelmästä.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ole ollut yhtiön toimintaan oleellisesti vaikuttavia tapahtumia.

Tulevaisuuden näkymät

Alkaneen tilikauden aikana yleisen taloudellisen taantumavaiheen odotetaan jatkuvan, mikä tuo haasteita liiketoiminnan kasvulle. Tilintarkastuspalveluissa liikevaihdon odotetaan pysyvän edellisvuoden tasolla; neuvontapalveluissa ja verokonsultoinnissa liikevaihdon kasvulle on edellytyksiä, jos yritysjärjestelymarkkinoilla tapahtuu vilkastumista.

Voittovarojen käyttö

Konsernin vapaa oma pääoma 30.6.2009 oli 9 886 411,19 euroa. Emoyhtiö PricewaterhouseCoopers Oy:n voitonjakokelpoiset varat 30.6.2009 ovat tilinpäätöksessä 9 676 900,97 euroa, josta tilikauden voitto on 1 564 525,48 euroa.

Yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia, eikä myöskään OYL 13:2:ssa tarkoitettu maksukykyystesti vaikuta voitonjakokelpoisten varojen määrään. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle voitonjakokelpoisten varojen käyttämistä seuraavasti:

osinkona jaetaan 40 euroa/osake eli	
33 399 × 40 euroa, yhteensä	1 335 960,00
voittovaroihin jätetään	8 340 940,97
	9 676 900,97

Konsernituloslaskelma

	1.7.2008-30.6.2009	o/o	1.7.2007-30.6.2008	o/o
Liikevaihto	88 520 279,61	100,0	86 106 822,10	100,0
Liiketoiminnan muut tuotot	494 047,28	0,6	151 883,75	0,2
Materiaalit ja palvelut				
Ulkopuoliset palvelut	10 589 382,39	12,0	9 477 513,37	11,0
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	47 481 466,75	53,6	45 309 679,20	52,6
Henkilösivukulut	11 236 007,19	12,7	11 037 655,19	12,8
	58 717 473,94	66,3	56 347 334,39	65,4
Poistot ja arvonalentumiset	1 152 740,01	1,3	1 502 148,80	1,7
Liiketoiminnan muut kulut	16 478 747,62	18,6	16 774 683,99	19,5
Liikevoitto	2 075 982,93	2,3	2 157 025,30	2,5
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	25 301,86		26 403,39	
Rahoitustuotot ja -kulut	381 698,84	0,4	599 745,76	0,7
Voitto ennen veroja	2 482 983,63	2,8	2 783 174,45	3,2
Tuloverot	-704 492,00	0,8	-845 583,95	1,0
Tilikauden voitto	1 778 491,63	2,0	1 937 590,50	2,3

Konsernitase

	30.6.2009	o/o	30.6.2008	o/o
Vastaavaa				
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet	523 571,09		702 850,19	
Aineelliset hyödykkeet	2 595 373,90		2 574 908,82	
Sijoitukset	174 827,08		163 715,22	
	3 293 772,07	8,2	3 441 474,23	8,1
Vaihtuvat vastaavat				
Pitkäaikaiset saamiset	248 586,67		0,00	
Lyhytaikaiset saamiset	24 003 055,27		26 844 307,01	
Rahoitusarvopaperit	7 500 000,00		8 500 000,00	
Rahat ja pankkisaamiset	5 057 041,35		3 776 014,99	
	36 808 683,29	91,8	39 120 322,00	91,9
	40 102 455,36	100,0	42 561 796,23	100,0
Vastattavaa				
Oma pääoma				
Osakepääoma	915 260,00		875 260,00	
Ylikurssirahasto	2 270 353,71		2 270 353,71	
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	1 194 000,00		576 000,00	
Edellisten tilikausien voitto	6 913 919,56		8 671 269,38	
Tilikauden voitto	1 778 491,63		1 937 590,50	
	13 072 024,90	32,6	14 330 473,59	33,7
Vieras pääoma				
Laskennallinen verovelka	39 806,56		47 519,76	
Pitkäaikainen vieras pääoma	167 637,00		169 166,00	
Lyhytaikainen vieras pääoma	26 822 986,90		28 014 636,88	
	27 030 430,46	67,4	28 231 322,64	66,3
	40 102 455,36	100,0	42 561 796,23	100,0

Konsernin rahoituslaskelma (1 000 euroa)

	1.7.2008-30.6.2008	1.7.2007-30.6.2008
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen satunnaisia eriä	2 483	2 783
Oikaisut		
Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja -tappiot (netto)	-459	-103
Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset	1 152	1 502
Rahoitustuotot ja -kulut	-382	-600
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	-25	-26
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	2 769	3 556
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	2 985	-826
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (-)/vähennys (+)	-1 259	-795
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	4 495	1 935
Maksetut korot ja maksut liiketoiminnan rahoituskuluista	-94	-58
Saadut osingot liiketoiminnasta	3	2
Saadut korot liiketoiminnasta	468	656
Maksetut välittömät verot	-736	-588
Liiketoiminnan rahavirta (A)	4 136	1 947

	1.7.2008-30.6.2008	1.7.2007-30.6.2008
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-1 152	-1 185
Investoinnit sijoituksiin	-61	-447
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	692	577
Luovutustulot sijoituksista	0	-2
Investointien rahavirta (B)	-521	-1 057
Rahoituksen rahavirta		
Uusmerkintä	658	614
Omien osakkeiden hankkiminen	-2 186	-1 296
Lainasaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-296	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+)/vähennys (-)	-1	-2
Maksetut osingot	-1 509	-1 397
Rahoituksen rahavirta (C)	-3 334	-2 081
Rahavarojen muutos (A+B+C) lisäys (+)/vähennys (-)	281	-1 191
Rahavarat tilikauden lopussa	12 557	12 276
Rahavarat tilikauden alussa	-12 276	-13 467
Rahavarojen muutos	281	-1 191

Emoyhtiön tuloslaskelma

	1.7.2008-30.6.2009	o/o	1.7.2007-30.6.2008	o/o
Liikevaihto	87 711 721,33	100,0	83 625 770,69	100,0
Liiketoiminnan muut tuotot	672 497,40	0,8	151 783,75	0,2
Materiaalit ja palvelut				
Ulkopuoliset palvelut	10 730 257,39	12,2	9 285 341,93	11,1
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	47 074 792,90	53,7	44 597 436,50	53,3
Henkilösivukulut	11 159 545,81	12,7	10 875 686,57	13,0
	58 234 338,71	66,4	55 473 123,07	66,3
Poistot ja arvonalentumiset	1 023 286,53	1,2	1 384 092,32	1,7
Liiketoiminnan muut kulut	16 611 614,33	18,9	16 730 592,33	20,0
Liikevoitto	1 784 721,77	2,0	904 404,79	1,1
Rahoitustuotot ja -kulut	377 709,54	0,4	586 234,37	0,7
Voitto ennen satunnaisia eriä	2 162 431,31	2,5	1 490 639,16	1,8
Satunnaiset erät	0,00	0,0	1 100 000,00	1,3
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	2 162 431,31	2,5	2 590 639,16	3,1
Tilinpäätössiirrot	32 320,03	0,0	157 750,57	0,2
Tuloverot	-630 225,86	0,7	-882 790,36	-1,1
Tilikauden voitto	1 564 525,48	1,8	1 865 599,37	2,2

Emoyhtiön tase

	30.6.2009	o/o	30.6.2008	o/o
Vastaavaa				
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet	145 460,00		260 709,26	
Aineelliset hyödykkeet	2 595 373,90		2 560 774,16	
Sijoitukset	478 276,81		1 241 451,75	
	3 219 110,71	8,0	4 062 935,17	9,6
Vaihtuvat vastaavat				
Pitkäaikaiset saamiset	248 586,67		0,00	
Lyhytaikaiset saamiset	24 027 295,09		26 582 069,83	
Rahoitusarvopaperit	7 500 000,00		8 500 000,00	
Rahat ja pankkisaamiset	5 011 248,28		3 302 613,58	
	36 787 130,04	92,0	38 384 683,41	90,4
	40 006 240,75	100,0	42 447 618,58	100,0
Vastattavaa				
Oma pääoma				
Osakepääoma	915 260,00		875 260,00	
Ylikurssirahasto	2 270 353,71		2 270 353,71	
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	1 194 000,00		576 000,00	
Edellisten tilikausien voitto	6 918 375,49		8 747 716,44	
Tilikauden voitto	1 564 525,48		1 865 599,37	
	12 862 514,68	32,2	14 334 929,52	33,8
Tilinpäätössiirtojen kertymä	153 102,17	0,4	185 422,20	0,5
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen vieras pääoma	167 637,00		169 166,00	
Lyhytaikainen vieras pääoma	26 822 986,90		27 758 100,86	
	26 990 623,90	67,4	27 927 266,86	65,7
	40 006 240,75	100,0	42 447 618,58	100,0

Emoyhtiön rahoituslaskelma (1 000 euroa)

	1.7.2008-30.6.2008	1.7.2007-30.6.2008
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen satunnaisia eriä	2 162	1 491
Oikaisut		
Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja -tappiot (netto)	-459	-112
Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset	1 023	1 384
Rahoitustuotot ja -kulut	-378	-586
Muut oikaisut	177	328
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	2 525	2 505
Käyttö pääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	3 047	-1 164
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (-)/vähennys (+)	-1 232	-1 791
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	4 340	-450
Maksetut korot ja maksut liiketoiminnan rahoituskuluista	-104	-58
Saadut osingot liiketoiminnasta	18	2
Saadut korot liiketoiminnasta	459	642
Maksetut välittömät verot	-741	-792
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta	100	2 500
Liiketoiminnan rahavirta (A)	4 072	1 844
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-1 161	-1 184
Investoinnit sijoituksiin	-61	-579
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	678	559
Investointien rahavirta (B)	-544	-1 204

	1.7.2008-30.6.2008	1.7.2007-30.6.2008
Rahoituksen rahavirta		
Uusmerkintä	658	614
Omien osakkeiden hankkiminen	-2 186	-1 296
Lainasaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-296	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+)/vähennys (-)	-1	-2
Maksetut osingot	-1 509	-1 397
Rahoituksen rahavirta (C)	-3 334	-2 081
Rahavarojen muutos (A+B+C) lisäys (+)/vähennys (-)	194	-1 441
Rahavarat tilikauden lopussa	12 511	11 803
Rahavarat tilikauden alussa	-11 803	-13 217
- Siirtynyt sulautuneista tytäryhtiöistä	-514	-27
Rahavarojen muutos	194	-1 441

Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Liikevaihdon ja ulkopuolisten palveluiden esittämistapa

Liikevaihto esitetään Kirjanpitolautakunnan päätöksen 2007/1799 mukaisesti kirjaamalla globaalisti hallinnoitavien toimeksiantojen alihankinnat liikevaihtoon, eli liikevaihtoon sisältyvät ne alihankinnat, joista PwC Suomella on täysi taloudellinen vastuu. Liikevaihtoon eivät kuitenkaan sisälly ulkomaiset, paikallisen PwC-yhtiön tekemät lakisääteiset tilintarkastukset. Vastaavat ulkomaisille PwC-toimistoille tilitetyt maksut edellä mainitusta alihankintatyöstä kirjataan ulkopuolisiin palveluihin.

Liikevaihtoon sisältyvän ulkomaisten PwC-toimistojen suorittaman alihankintatyön määrä oli tilikaudella 10 121 285 euroa (ed. tilikausi 8 896 706 euroa).

Käyttöomaisuuden arvostus

Käyttöomaisuus on arvostettu välittömään hankintamenuun vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistoina käyttöomaisuuden alkuperäisestä

hankintamenusta. Poistoajat, jotka perustuvat arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin, ilmenevät tuloslaskelman liitetiedoista.

Leasing-maksut

Leasing-maksut on esitetty tuloslaskelmassa vuokratuloina lukuun ottamatta PC-laitteiden leasing-vuokria, jotka päättyneestä tilikaudesta alkaen on kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyviin ATK-kuluihin.

Ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat

Ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat on arvostettu tilinpäätöspäivän noteerattuun keskikurssiin.

Eläkejärjestelyt

Konserniin kuuluvien yhtiöiden henkilöstön lakisääteinen eläketurva on vakuutettu Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisessa. Yhtiö on ottanut erilliset vapaaehtoiset ryhmäeläkevakuutukset kaikille partnereille. Eläkeikä on sopimuksen mukaan 60–63 vuotta.

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus ja muutokset konsernirakenteessa

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki konserniyhtiöt ja osakkuusyhtiö.

PwC Corporate Finance Oy ja Raahan Tilintarkastus Oy ovat sulautuneet 30. 6. 2009 emoyhtiönsä PricewaterhouseCoopers Oy:öön.

Keskinäinen osakkeenomistus

Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenu-menetelmän mukaan. Tytäryhtiöiden osakkeista maksettu oman pääoman ylittävä hinta on esitetty konsernilikearvoina.

Sisäiset tapahtumat

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on eliminoitu konsernin sisäinen liikevaihto, sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, keskinäiset saamiset ja velat sekä käyttöomaisuuden sisäiset myyntivoitot ja -tappiot.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuuksia ei tilikaudella ollut.

Osakkuusyrittä

Osakkuusyhtiö on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä. Konsernin omistusosuuden mukainen osuus osakkuusyhtiön tuloksesta ja oman pääoman muutoksesta on esitetty rahoituserissä.

Tilinpäätössiirrot, laskennallinen verovelka- ja -saaminen

Tilinpäätössiirtoja ovat poistoero ja vapaaehtoiset varaukset, jotka konserniin kuuluvien yritysten taseissa esitetään tilinpäätössiirtojen kertymänä. Konsernitaseessa poistoero ja vapaaehtoiset varaukset jaetaan omaksi pääomaksi ja laskennalliseksi verovelaksi sekä niiden muutos konsernituloslaskelmassa laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen. Verotuksessa verotettavaan tuloon palautetut poistot eli ns. hyllypoistot otetaan edellä mainittua laskennallista verovelkaa laskettaessa huomioon vähentävänä tekijänä.

Laskennallista verovelkaa ja -saamista laskettaessa verokantana on käytetty 26 %:a.

Jaksotuseroista johtuvat laskennalliset verovelat ja -saamiset

Konserniyhtiöiden pakollisista varauksista ja vahvistetuista tappioista johtuva laskennallinen verosaaminen on netotettu laskennallisia verovelkoja vastaan ja esitetään vain konsernitaseessa.

Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat laskennalliset verovelat ja -saamiset

Yhdistelytoimenpiteistä aiheutuvaa laskennallista verosaamista tai -velkaa konsernissa ei ole. ■

Tilinpäätöksen 30.6.2009 liitetiedot

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
1. Liikevaihto liiketoiminta-alueittain				
Tilintarkastus	57 334 173,08	53 781 022,47	57 307 338,82	53 775 989,03
Verokonsultointi	16 135 372,69	15 208 094,70	16 244 002,69	15 319 106,53
Neuvontapalvelut	15 050 733,84	17 117 704,93	14 160 379,82	14 530 675,13
Yhteensä	88 520 279,61	86 106 822,10	87 711 721,33	83 625 770,69
2. Liiketoiminnan muut tuotot				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	480 007,19	139 482,40	480 007,19	139 382,40
Sulautumisvoitto	0,00	0,00	178 450,12	0,00
Muut liiketoiminnan muut tuotot	14 040,99	12 401,35	14 040,09	12 401,35
Yhteensä	494 048,18	151 883,75	672 497,40	151 783,75
3. Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	47 481 466,75	45 309 679,20	47 074 792,90	44 597 436,50
Eläkekulut	8 582 611,20	8 313 042,85	8 516 297,21	8 187 644,97
Muut henkilösivukulut	2 653 395,99	2 724 612,34	2 643 248,60	2 688 041,60
Yhteensä	58 717 473,94	56 347 334,39	58 234 338,71	55 473 123,07

Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot on esitetty jäljempänä kohdassa 22.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
4. Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	1 152 740,01	1 502 148,80	1 023 286,53	1 384 092,32
Yhteensä	1 152 740,01	1 502 148,80	1 023 286,53	1 384 092,32

Poistojen ja poistieron muutosten tase-eräkohtainen erittely sisältyy taseen liitetietojen pysyvien vastaavien ja tilinpäätössiirtojen kertymän erittelykohtiin.

Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat käyttöomaisuuden alkuperäiseen hankintamenuun ja arvioituun taloudelliseen pitoaikaan. Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

	Vuosia
Autot lisävarusteineen	5
Atk-laitteet ja koneet	2
Muut koneet ja kalusto	8
Atk-ohjelmat	4
Konsernin liikearvot	4–5
Liikearvot	5

Muiden kuin leasing-vuokrattujen PC-laitteiden hankintamenot kirjataan suoraan kuluksi. Perusteena on ko. koneiden ja laitteiden alle kolmen vuoden taloudellinen käyttöaika.

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
5. Liiketoiminnan muut kulut				
Vuokrat	4 258 502,94	3 895 480,79	4 222 158,94	3 844 140,70
Muut	12 220 244,68	12 879 203,20	12 389 455,39	12 886 451,63
Yhteensä	16 478 747,62	16 774 683,99	16 611 614,33	16 730 592,33
6. Rahoitustuotot ja -kulut				
Osinkotuotot pysyvien vastaavien sijoituksista				
Omistusyhteisyrityksiltä	0,00	0,00	14 190,00	0,00
Muilta	3 341,70	2 462,47	3 341,70	2 462,47
Osinkotuotot pysyvien vastaavien sijoituksista	3 341,70	2 462,47	17 531,70	2 462,47

Tilinpäätöksen 30.6.2009 liitetiedot

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	0,00	0,00	0,00	1 925,00
Muilta	472 996,35	655 971,63	463 714,35	640 208,93
Korko- ja muut rahoitustuotot yhteensä	472 996,35	655 971,63	463 714,35	642 133,93
Korko- ja muut rahoituskulut				
Saman konsernin yrityksille	0,00	0,00	8 925,00	0,00
Muille	94 639,21	58 688,34	94 611,51	58 362,03
Korko- ja muut rahoituskulut yhteensä	94 639,21	58 688,34	103 536,51	58 362,03
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	381 698,84	599 745,76	377 709,54	586 234,37
7. Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot				
Konserniavustus	0,00	0,00	0,00	1 100 000,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	1 100 000,00
8. Tilinpäätössiirrot				
Poistorojen lisäys (-)/vähennys (+)	0,00	0,00	32 320,03	157 750,57
Yhteensä	0,00	0,00	32 320,03	157 750,57
9. Tuloverot				
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta tilikaudelta (+/-)	718 451,69	872 123,16	636 096,37	581 941,44
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta ed. tilikausilta	-6 246,49	14 022,57	-5 870,51	14 848,92
Tuloverot tilikauden satunnaisista eristä	0,00	0,00	0,00	286 000,00
Laskennallisen verovelan muutos (+/-)	-7 713,20	-40 561,78	0,00	0,00
Yhteensä	704 492,00	845 583,95	630 225,86	882 790,36

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
10. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.7.	754 398,07	713 098,07	754 398,07	713 098,07
Lisäykset 1.7.–30.6.	13 622,50	41 300,00	13 622,50	41 300,00
Hankintameno 30.6.	768 020,57	754 398,07	768 020,57	754 398,07
Kertyneet poistot 1.7.	637 688,81	507 356,52	637 688,81	507 356,52
Tilikauden poisto	64 871,76	130 332,29	64 871,76	130 332,29
Kertyneet poistot 30.6.	702 560,57	637 688,81	702 560,57	637 688,81
Kirjanpitoarvo 30.6.	65 460,00	116 709,26	65 460,00	116 709,26
Liikearvo				
Hankintameno 1.7.	315 000,00	315 000,00	555 000,00	555 000,00
Kertyneet poistot 1.7.	267 000,00	63 000,00	411 000,00	159 000,00
Tilikauden poisto	16 000,00	204 000,00	64 000,00	252 000,00
Kertyneet poistot 30.6.	283 000,00	267 000,00	475 000,00	411 000,00
Kirjanpitoarvo 30.6.	32 000,00	48 000,00	80 000,00	144 000,00
Konserniliikearvo				
Hankintameno 1.7.	1 991 440,20	1 529 652,89	0,00	0,00
Lisäykset 1.7.–30.6.	60 960,00	461 787,31	0,00	0,00
Hankintameno 30.6.	2 052 400,20	1 991 440,20	0,00	0,00
Kertyneet poistot 1.7.	1 453 299,27	1 295 086,74	0,00	0,00
Tilikauden poisto	172 989,84	158 212,53	0,00	0,00
Kertyneet poistot 30.6.	1 626 289,11	1 453 299,27	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 30.6.	426 111,09	538 140,93	0,00	0,00

Tilinpäätöksen 30.6.2009 liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.7.	0,00	89 821,59	0,00	89 821,59
Vähennykset 1.7.–30.6.	0,00	-89 821,59	0,00	-89 821,59
Hankintameno 30.6.	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 1.7.	0,00	89 821,59	0,00	89 821,59
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	-89 821,59	0,00	-89 821,59
Kertyneet poistot 30.6.	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 30.6.	0,00	0,00	0,00	0,00

Hankintamenojen vähennyksiin ja vähennysten kertyneisiin poistoihin sisältyvät tilikauden alkuun mennessä poistetut pitkävaikutteiset menot.

Aineettomat hyödykkeet yhteensä **523 571,09**   **702 850,19**   **145 460,00**   **260 709,26**

Aineelliset hyödykkeet

Koneet ja kalusto

Hankintameno 1.7.	6 860 902,43	7 392 022,32	6 806 285,04	7 308 921,08
Lisäykset 1.7.–30.6.	1 147 687,42	1 151 160,06	1 147 687,42	1 143 053,92
Vähennykset 1.7.–30.6.	-851 501,89	-1 682 279,95	-796 884,50	-1 645 689,96
Hankintameno 30.6.	7 157 087,96	6 860 902,43	7 157 087,96	6 806 285,04
Kertyneet poistot 1.7.	4 285 993,61	4 486 703,00	4 245 510,88	4 442 500,09
Vähennysten kertyneet poistot	-618 694,32	-1 210 313,37	-578 211,59	-1 198 749,24
Tilikauden poistot	894 414,77	1 009 603,98	894 414,77	1 001 760,03
Kertyneet poistot 30.6.	4 561 714,06	4 285 993,61	4 561 714,06	4 245 510,88
Kirjanpitoarvo 30.6.	2 595 373,90	2 574 908,82	2 595 373,90	2 560 774,16
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	2 595 373,90	2 574 908,82	2 595 373,90	2 560 774,16

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
11. Sijoitukset				
Osakkeet saman konsernin yrityksissä				
Hankintameno 1.7.	0,00	0,00	2 157 630,15	1 842 854,95
Lisäykset 1.7.–30.6.	0,00	0,00	60 960,00	578 935,21
Vähennykset 1.7.–30.6.	0,00	0,00	-1 924 134,94	-264 160,01
Hankintameno 30.6.	0,00	0,00	294 455,21	2 157 630,15
Kertyneet arvonalennukset 1.7.	0,00	0,00	1 100 000,00	1 100 000,00
Vähennysten kertyneet arvonalennukset	0,00	0,00	-1 100 000,00	0,00
Kertyneet arvonalennukset 30.6.	0,00	0,00	0,00	1 100 000,00
Kirjanpitoarvo 30.6.	0,00	0,00	294 455,21	1 057 630,15
Osuudet saman konsernin yrityksissä yhteensä	0,00	0,00	294 455,21	1 057 630,15
Osakkeet omistusyhteisyhteisöissä				
Hankintameno 1.7.	47 260,29	20 856,90	7 991,44	7 991,44
Lisäykset 1.7.–30.6.	25 301,86	26 403,39	0,00	0,00
Vähennykset 1.7.–30.6.	-14 190,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 30.6.	58 372,15	47 260,29	7 991,44	7 991,44
Kirjanpitoarvo 30.6.	58 372,15	47 260,29	7 991,44	7 991,44
Osuudet omistusyhteisyhteisöissä yhteensä	58 372,15	47 260,29	7 991,44	7 991,44
Muut osakkeet ja osuudet				
Hankintameno 1.7.	116 454,93	113 934,93	175 830,16	175 830,16
Lisäykset 1.7.–30.6.	0,00	2 520,00	0,00	0,00
Hankintameno 30.6.	116 454,93	116 454,93	175 830,16	175 830,16
Kirjanpitoarvo 30.6.	116 454,93	116 454,93	175 830,16	175 830,16
Sijoitukset yhteensä	174 827,08	163 715,22	478 276,81	1 241 451,75

Tilinpäätöksen 30.6.2009 liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

12. Omistukset muissa yrityksissä

Konserniyritykset	Kotipaikka	Omistus-%
Verokonsultointi Luoma Oy	Tampere	100,00

Osakkuusyritys	Kotipaikka	Omistus-%
PwC Julkistarkastus Oy	Helsinki	30,07

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
13. Pitkäaikaiset saamiset				
Lainasaamiset	248 586,67	0,00	248 586,67	0,00
Yhteensä	248 586,67	0,00	248 586,67	0,00
14. Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	19 140 013,55	23 266 937,96	19 075 073,52	22 496 503,73
Saamiset saman konsernin yrityksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	99 032,21	363 304,23
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	362,74
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	185 558,00
Yhteensä	0,00	0,00	99 032,21	549 224,97
Saamiset omistusyhteisyrittäjäryhmittä				
Myyntisaamiset	5 313,91	9 867,63	5 313,91	9 867,63
Yhteensä	5 313,91	9 867,63	5 313,91	9 867,63
Lainasaamiset	47 413,33	0,00	47 413,33	0,00
Muut saamiset	31 068,26	30 260,56	31 068,26	30 260,56
Siirtosaamiset	4 779 246,22	3 537 240,86	4 769 393,86	3 496 212,94
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	24 003 055,27	26 844 307,01	24 027 295,09	26 582 069,83

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
Henkilöstökulut	1 991 838,30	1 738 020,31	1 991 838,30	1 732 790,07
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00	0,00	100 000,00
Tuloverot	157 570,43	65 327,03	157 570,43	46 713,36
Muut	2 629 837,49	1 733 893,52	2 619 985,13	1 802 267,51
Siirtosaamiset yhteensä	4 779 246,22	3 537 240,86	4 769 393,86	3 681 770,94
15. Rahoitusarvopaperit				
Muut arvopaperit muilta	7 500 000,00	8 500 000,00	7 500 000,00	8 500 000,00
Yhteensä	7 500 000,00	8 500 000,00	7 500 000,00	8 500 000,00

Tilinpäätöksen 30.6.2009 liitetiedot

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
16. Oma pääoma				
Osaakepääoma 1.7.	875 260,00	836 860,00	875 260,00	836 860,00
Uusmerkintä	40 000,00	38 400,00	40 000,00	38 400,00
Osaakepääoma 30.6.	915 260,00	875 260,00	915 260,00	875 260,00
Ylikurssirahasto 1.7.	2 270 353,71	2 270 353,71	2 270 353,71	2 270 353,71
Ylikurssirahasto 30.6.	2 270 353,71	2 270 353,71	2 270 353,71	2 270 353,71
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.7.	576 000,00	0,00	576 000,00	0,00
Uusmerkintä	618 000,00	576 000,00	618 000,00	576 000,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 30.6.	1 194 000,00	576 000,00	1 194 000,00	576 000,00
Edellisten tilikausien voitto 1.7.	10 608 859,88	11 364 678,78	10 613 315,81	11 441 125,84
Maksettu osinkoja	-1 509 200,00	-1 397 130,00	-1 509 200,00	-1 397 130,00
Omien osakkeiden hankinta	-2 185 740,32	-1 296 279,40	-2 185 740,32	-1 296 279,40
Edellisten tilikausien voitto 30.6.	6 913 919,56	8 671 269,38	6 918 375,49	8 747 716,44
Tilikauden voitto	1 778 491,63	1 937 590,50	1 564 525,48	1 865 599,37
	8 692 411,19	10 608 859,88	8 482 900,97	10 613 315,81
Oma pääoma yhteensä	13 072 024,90	14 330 473,59	12 862 514,68	14 334 929,52
Tilinpäätössiirtojen kertymästä omaan pääomaan sisältyvä osuus	113 295,61	137 212,43		
17. Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero				
Aineettomat oikeudet	0,00	0,00	-12 169,29	-10 645,83
Koneet ja kalustot	0,00	0,00	165 271,46	196 068,03
Yhteensä	0,00	0,00	153 102,17	185 422,20

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
18. Laskennallinen verovelka				
Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	39 806,56	48 209,77	0,00	0,00
Jaksotuseroista johtuvat	0,00	-690,01	0,00	0,00
Yhteensä	39 806,56	47 519,76	0,00	0,00
19. Pitkäaikainen vieras pääoma				
Muut pitkäaikaiset velat, eläkevastuuvelka	167 637,00	169 166,00	167 637,00	169 166,00
Yhteensä	167 637,00	169 166,00	167 637,00	169 166,00
20. Lyhytaikainen vieras pääoma				
Ostovelat	2 295 099,61	2 767 919,69	2 295 099,61	2 742 357,74
Velat saman konsernin yrityksille				
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	956,52
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	956,52
Velat omistusyhteisy yrityksille				
Ostovelat	4 500,06	0,00	4 500,06	0,00
Siirtovelat	15 860,16	42 272,58	15 860,16	42 272,58
Yhteensä	20 360,22	42 272,58	20 360,22	42 272,58
Muut lyhytaikaiset velat	7 159 710,19	8 104 245,75	7 159 710,19	8 011 726,32
Siirtovelat	17 347 816,88	17 100 198,86	17 347 816,88	16 960 787,70
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	26 822 986,90	28 014 636,88	26 822 986,90	27 758 100,86
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
Henkilöstökulut	16 964 804,12	16 546 312,37	16 964 804,12	16 411 725,37
Muut	398 872,92	596 159,07	398 872,92	592 291,43
Siirtovelat yhteensä	17 363 677,04	17 142 471,44	17 363 677,04	17 004 016,80

Tilinpäätöksen 30.6.2009 liitetiedot

Tilintarkastajan palkkiot

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
21.				
Tilintarkastus	33 216,55	28 131,45	30 101,15	24 786,30
Todistukset ja lausunnot	450,00	650,00	450,00	650,00
Tilintarkastajan palkkiot yhteensä	33 666,55	28 781,45	30 551,15	25 436,30

Liitetiedot henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
22 a. Henkilöstön lukumäärä keskimäärin	710	688	707	679
22 b. Henkilöstön lukumäärä liiketoiminta-alueittain tilikauden lopussa				
Tilintarkastus	411	401	411	401
Verokonsultointi	119	116	119	116
Neuvontapalvelut	128	128	128	121
Hallinto- ja tukipalvelut	60	57	60	57
Yhteensä	718	702	718	695

22 c. Yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti toimitusjohtajalle ja hallituksen jäsenille ei konsernissa ole maksettu palkkaa näistä tehtävistä. Tytäryhtiöissä ei niiden toimitusjohtajille ja hallituksen jäsenille ole maksettu muutoinkaan palkkoja. Emoyhtiössä toimitusjohtajan ja hallituksen jäsenten muutoin saamat ennakonpidätyksenalaiset palkat olivat seuraavat:

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
	2 935 343,20	2 943 737,20	2 935 343,20	2 943 737,20

Vakuudet ja vastuusitoumukset

	2009 Konserni	2008 Konserni	2009 Emoyhtiö	2008 Emoyhtiö
23. Vastuusitoumukset				
Annetut pantit ja vastuusitoumukset				
Muut annetut vakuudet:				
Pantit vuokranmaksun vakuutena	650 585,42	625 969,11	650 585,42	625 969,11
Yhteensä	650 585,42	625 969,11	650 585,42	625 969,11
Muut vastuut				
Leasingvastuut:				
Seuraavana vuonna maksettavat	391 722,20	163 592,11	391 722,20	163 592,11
Yli vuoden kuluttua maksettavat	364 544,78	149 417,24	364 544,78	149 417,24
Yhteensä	756 266,98	313 009,35	756 266,98	313 009,35

Seuraava Sopimuskaudet
tilikausi v. 2009–2015

Pitkäaikaisista, irtisanomattomissa olevista vuokrasopimuksista johtuvat vuokravastuut		3 707 318,58		1 728 650,93
Hallussa olevat asiakasvarat	207 182,73	127 630,95	207 182,73	127 630,95

Tilinpäätöksen 30.6.2009 liitetiedot

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitus

Helsingissä 23. päivänä syyskuuta 2009

Kim Karhu
hallituksen puheenjohtaja

Heikki Lassila

Pekka Loikkanen

Ola Saarinen

Eero Suomela

Juha Wahlroos

Kai Wist

Jan Holmberg
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 9. päivänä lokakuuta 2009

Tilintarkastusotava Oy
KHT-yhteisö

Matti Hartikainen
KHT

Luettelo kirjanpitoakirjoista

Tasekirja	.....	sidottuna kirjana
Pääkirja	.....	konekielinen arkisto
Päiväkirja	.....	konekielinen arkisto
Tuloslaskelma ja tase	.....	konekielinen arkisto

Luettelo tositteiden lajeista ja säilytystavoista

Pankkitositteet	.....	paperitositteina
Muistiotositteet	.....	paperitositteina
Ostoreskontra	.....	koneellinen tietoväline
Myyntireskontra	.....	koneellinen tietoväline

Tilintarkastuskertomus

PricewaterhouseCoopers Oy:n yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet PricewaterhouseCoopers Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1. 7. 2008–30. 6. 2009. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa

edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyyksiä ja että emoyhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ovat toimineet osakeyhtiölain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsitksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 9. päivänä lokakuuta 2009

Tilintarkastusotava Oy
KHT-yhteisö

Matti Hartikainen, KHT

Läpinäkyvyyskertomus

1 Oikeudellinen muoto ja omistussuhteet

PricewaterhouseCoopers Oy on suomalaisten asiantuntijoiden omistama yhtiö, jolla on KHT-yhteisön asema. Yhtiö toimii emoyhtiönä konsernissa, johon 30. 6. 2009 päättyneellä tilikaudella kuuluivat tytäryhtiöt

- Verokonsultointi Luoma Oy
- PwC Corporate Finance Oy (fuusioitu 30. 6. 2009)
- Raahen Tilintarkastus Oy (fuusioitu 30. 6. 2009) sekä osakkuusyhtiö
- JHTT-yhteisö PwC Julkistarkastus Oy.

Yhtiöjärjestyksen mukaan yli puolet kaikista yhtiön osakkeista ja niiden tuottamasta äänimäärästä on oltava yhtiössä työskentelevillä Keskuskauppakamarin hyväksymillä tilintarkastajilla tai tilintarkastusyhteisöillä. KHT-tilintarkastajien osuus yhtiön omistuksesta 30. 6. 2009 oli 77 %.

2 Hallinto

Hallinnointiperiaatteet. PricewaterhouseCoopers Oy:n toimintaa ohjaavat voimassa oleva lainsäädäntö, yhtiöjärjestys sekä toimialaa koskevat lukuisat säännöt, ohjeet ja suositukset. Yhtiön hallinnointiperiaatteiden tavoitteena on avoin, läpinäkyvä ja PwC:n arvojen mukainen johtamistapa. Hallinnon toimintaperiaatteet, valta ja vastuut määritellään kunkin hallintoelimen työjärjestyksessä.

Hallintoelimet. PricewaterhouseCoopers Oy:n hallinnosta vastaavat yhtiökokous, hallitus ja toimitusjohtaja yhtiön johtoryhmän avustuksella sekä osakas- ja partnerikokoukset, partnerivaliokunta ja nimitysvaliokunta.

Yhtiökokous. Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain joulukuun loppuun mennessä. Kokouksessa on tehtävä osakeyhtiölain mukaan varsinaiselle yhtiökokoukselle kuuluvat päätökset sekä määrättävä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista. Lisäksi vahvistetaan osakkeen käypä hinta ja käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat.

PricewaterhouseCoopers Oy:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 12. 11. 2008.

Hallitus. Yhtiöjärjestyksen mukaisesti yhtiökokous valitsee vuosittain hallituksen, johon kuuluu vähintään viisi ja enintään yhdeksän varsinaista jäsentä. Hallituksen puheenjohtaja ja mahdollinen varapuheenjohtaja sekä muut jäsenet valitaan varsinaisessa yhtiökokouksessa ja heidän toimikautensa päättyy seuraavassa varsinaisessa yhtiökokouksessa. Jos hallituksen jäsen eroaa kesken toimikauden, voidaan ylimääräisessä yhtiökokouksessa suorittaa täydennysvaali.

Vähintään kaksi kolmasosaa yhtiön hallituksen jäsenistä ja mahdollisista varajäsenistä sekä puheenjohtajan ja mahdollisen varapuheenjohtajan on oltava yhtiössä työskenteleviä Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia.

Ehdotuksen hallituksen jäsenistä tekee yhtiökokoukselle nimitysvaliokunta.

Hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus huolehtii myös siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Lisäksi hallitus hyväksyy yhtiön strategian, liiketoimintasuunnitelman ja budjetin sekä valvoo niiden toteutumista. Hallitus nimittää toimitusjohtajan ja hyväksyy liiketoiminta-alueiden johtajien ja muiden johtoryhmän jäsenten nimittämisen. Hallituksessa käsiteltävät asiat esittelee toimitusjohtaja.

Hallituksen jäseninä 30. 6. 2009 päättyneellä tilikaudella ovat olleet KHT Kim Karhu (puheenjohtaja), KHT Heikki Lassila, KHT Pekka Loikkanen, oik.kand., VT Ola Saarinen, KHT Eero Suomela, KHT Juha Wahlroos ja oik.kand., VT Kai Wist. Hallitus kokoontui tilikauden aikana 17 kertaa. Hallituksen toimintaa ja työskentelytapoja arvioidaan vuosittain. Arviointi tapahtuu itsearviointina.

Territory Senior Partner. PricewaterhouseCoopers Oy:n osakaskokous valitsee vaaleilla ehdokkaiksi haluavista ja PwC-ketjun hyväksymistä osakkaista Territory Senior Partnerin (TSP). TSP edustaa yhtiötä ja Equity Partnereita PwC-ketjussa.

Territory Senior Partnerina on vuodesta 2003 toiminut KHT Johan Kronberg.

Toimitusjohtaja. PricewaterhouseCoopers Oy:n hallitus nimittää toimitusjohtajan, joka vastaa yhtiön johtamisesta, strategian toteuttamisesta ja liiketoiminnan kehittämisestä hallituksen ohjeiden ja sääntöjen mukaisesti. Toimitusjohtajan apuna toimii johtoryhmä, jonka puheenjohtaja hän on.

Yhtiön toimitusjohtajana on vuodesta 2007 toiminut KHT Jan Holmberg.

Johtoryhmä. Yhtiöllä on johtoryhmä, jonka muodostavat toimitusjohtaja, Territory Senior Partner ja liiketoiminta-alueiden johtajat. Lisäksi johtoryhmään kuuluvat Markets Leader, talouspäällikkö ja henkilöstöjohtaja. Neljännesvuosittain johtoryhmän kokouksiin osallistuvat myös omistajayrittäjäpalveluiden johtaja ja laatu- ja riskienhallinta-asioista vastaava partneri.

Hallitus hyväksyy johtoryhmän jäsenet toimitusjohtajan esityksestä. Toimitusjohtaja on johtoryhmän puheenjohtaja. Johtoryhmän jäseninä ovat 30. 6. 2009 päättyneellä tilikaudella olleet Jan Holmberg (puheenjohtaja), Eero Alho, Klaus Keravuori, Sirpa Korhonen, Marko Korkiakoski, Johan Kronberg, Merja Lindh, Hannele Selesvuo ja Markku Tynjälä.

Johtoryhmällä ei ole lakiin tai yhtiöjärjestyksen perustuvaa toimivaltaa. Sen pääasiallisena tehtävänä on avustaa toimitusjohtajaa operatiivisessa johtamisessa ja hallituksen päätösten toimeenpanossa. Johtoryhmä ohjaa ja kehittää yhtiön toimintaa siten, että hallituksen hyväksymät strategiset tavoitteet saavutetaan.

Johtoryhmä kokoontui tilikauden aikana 11 kertaa.

Partnerit. Yhtiössä on kaksi partneriluokkaa: Associated Partnerit ja Equity Partnerit (osakkaat), joista jälkimmäiset omistavat yhtiön osakkeet. Tilikauden päättyessä yhtiössä oli kaikkiaan 63 partneria, joista Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia oli 40. Kaikki partnerit työskentelivät yhtiössä. Osakkaiden oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät osakeyhtiölain, yhtiöjärjestyksen ja osakassopimuksen perusteella. Associated Partnereiden oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät partnerisopimuksen perusteella.

Osakas- ja partnerikokoukset. Osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen tarkoittamaa ylintä päätäntävaltaa yhtiössä käyttävät osakkaat yhtiökokouksissa. Osakas- ja partnerisopimuksessa mainittuihin asioihin liittyvää päätäntävaltaa osakkaat ja partnerit käyttävät osakas- ja partnerikokouksissa.

Partnerivaliokunta. Partnerivaliokunnan tehtävänä on partnereiden palkkaukseen, partneripolitiikkaan ja -rakenteeseen sekä yhtiön osingonjakoon liittyvien asioiden valmistelu hallitukselle. Osakaskokouksessa 27. 5. 2009 tehdyn päätöksen mukaan partnerivaliokunnan muodostavat yhtiön hallituksen puheenjohtaja, nimitysvaliokunnan puheenjohtaja, TSP ja toimitusjohtaja. Puheenjohtajana toimii yhtiön hallituksen puheenjohtaja. Jäseniä ei erikseen valita, vaan partnerivaliokunnan jäsenyys kuuluu mainittujen tehtävien sisältöön. Partnerivaliokuntaan kuuluvat Kim Karhu (puheenjohtaja), Jan Holmberg, Johan Kronberg ja Jouko Malinen.

Ennen 27. 5. 2009 tehtyä muutosta partnerivaliokunnan tehtäviä hoiti tilikaudella 2008–2009 palkitsemisvaliokunta, jonka jäseninä olivat edellä mainittujen henkilöiden lisäksi liiketoimintalueiden johtajat Klaus Keravuori (verokonsultointi), Marko Korhikoski (neuvontapalvelut) ja Merja Lindh (tilintarkastus).

Nimitysvaliokunta. Nimitysvaliokunnan tehtävänä on valmistella yhtiökokoukselle ehdotus hallituksen jäsenten lukumääräksi ja jäseniksi sekä puheenjohtajaksi ja mahdolliseksi varapuheenjohtajaksi. Nimitysvaliokunta valmistelee yhtiökokoukselle myös TSP:n valitsemiseksi toimitettavaa vaalia.

Osakaskokous valitsee nimitysvaliokuntaan neljä osakasta, joista yksi valitaan puheenjohtajaksi ja yksi varapuheenjohtajaksi. Hallituksen jäsen, toimitusjohtaja ja TSP eivät voi olla nimitysvaliokunnan jäseniä. Nimitysvaliokunnan jäsenten toimikausi on osakaskokouksesta seuraavaan osakaskokoukseen, ellei muuta päätetä.

27. 5. 2009 kokoontuneen osakaskokouksen päätöksen mukaan aiemmin toiminut osakaspaneeli muutettiin nimitysvaliokunnaksi ja siihen valittiin neljä osakasta: Jouko Malinen (puheenjohtaja), Juha Laitinen (varapuheenjohtaja), Mika Kaarisalo ja Mikael Österlund.

Aiemmin tilikaudella 2008–2009 toimineen osakaspaneelin kokoonpano oli seuraava: Jouko Malinen (puheenjohtaja), Mika Kaarisalo, Juha Laitinen, Markku Marjomaa, Hannu Pellinen (varapuheenjohtaja), Hannele Selesvuo, Eero Suomela, Juha Tuomala ja Mikael Österlund.

3 Kuvaus PwC-ketjun oikeudellisesta ja rakenteellisesta kokonaisuudesta

PricewaterhouseCoopers Oy kuuluu jäsenenä kansainväliseen PricewaterhouseCoopers-ketjuun, jonka kaikki jäsenet ovat juridisesti itsenäisiä yhtiöitä, joilla on paikallinen omistus ja johto. Jäsenyhtiöitä yhdistää jäsenyys PricewaterhouseCoopers International Limitedissä (PwC IL), joka on englantilainen yhtiö (company limited by guarantee) ja joka koordinoi ketjun jäsenyhtiöiden tiettyjä toimintoja.

PwC IL:n ensisijaiset tehtävät ovat (i) uusien markkinoiden identifioiminen ja niihin liittyvien strategioiden kehittäminen; (ii) PwC:n sisäisten tuote-, taito- ja tietoverkoston vahvistaminen; (iii) PwC:n brändin tunnettuuden edistäminen; sekä (iv) yhteisten riskienhallinta- ja laatustandardien sekä riippumattomuuteen liittyvien menettelytapojen yhdenmukaisen soveltamisen varmistaminen jäsenyhtiöissä.

PricewaterhouseCoopers-ketjuun liittyessään jäsenyhtiöt saavat oikeuden käyttää PricewaterhouseCoopersin nimeä sekä saavat käyttöönsä ketjun yhteiset resurssit, metodologiat ja tietotaidon. Vastaavasti kullakin jäsenyhtiöllä on velvollisuus noudattaa tiettyjä ketjun yhteisiä toimintaperiaatteita sekä ylläpitää PwC IL:n johdon hyväksymiä PwC-ketjussa noudatettavia standardeja.

PwC IL ei tarjoa palveluita asiakkaille, vaan kaikki asiakastoimeksiannot hoidetaan itsenäisissä ketjun jäsenyhtiöissä, jotka toimivat omaan lukuunsa eivätkä PwC IL:n puolesta. PwC IL:llä ei

ole oikeutta eikä mahdollisuutta kontrolloida minkään jäsenyhtiön ammatillisen harkinnan käyttöä. PwC IL ei ole vastuussa minkään jäsenyhtiön toimista tai laiminlyönneistä.

4 Kuvaus sisäisestä laadunvarmistusjärjestelmästä

Yhtiömme arvot – laadukkuus, tiimityöskentely ja johtajuus – tukevat korkean laadun tavoittamista kaikessa asiakastyössämme. Laatu tarkoittaa hyvän teknisen laadun ja säännösten noudattamisen lisäksi myös kykyä asettaa asiakkaidemme asemaan ja sitoutumista tuottamaan heille lisäarvoa.

Sisäisissä koulutus- ja muissa tilaisuuksissamme tähdenämme jatkuvasti korkean laadun merkitystä. Suoritamme myös säännöllisesti asiakastyytyväisyyskyselyjä ja yhtiömme johto arvioi suurimpien asiakkaiden tyytyväisyyttä tapaamalla ja haastatteleamalla niiden johtohenkilöitä.

Yhtiömme asiakkailta on mahdollisuus raportoida havaitsemansa tai epäilemäsä poikkeamat yhtiötämme koskevista ammatillisista standardeista ja lainsäädännöstä luottamuksellisesti yhtiömme internetsivujen kautta.

Noudatamme kansainvälistä tilintarkastusyhteisöjä koskevaa Laadunvalvontastandardi 1:tä (ISQC 1), jonka tarkoituksena on antaa kohtuullinen varmuus siitä, että suoritamme toimeksiannot ammatillisten standardien ja määräysten ja lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Laadunvalvontastandardin edellyttämästä seurannasta, jonka tarkoituksena on antaa kohtuullinen varmuus siitä, että laadunvalvontajärjestelmään ▶

liittyvät toimintaperiaattemme ja menettelytapamme ovat asianmukaisia sekä että ne toimivat tehokkaasti ja niitä noudatetaan, vastaa yhtiössämme tähän tehtävään nimetty partneri, Chief Quality Officer, joka raportoi yhtiömme toimitusjohtajalle ja hallitukselle. Järjestelmän avulla varmistetaan, että laadunvalvontaan liittyvät toimintaperiaattemme ja menettelytapamme ovat asianmukaisia, ne toimivat tehokkaasti ja niitä noudatetaan.

Quality Office, jonka jäsenenä ovat Chief Quality Officerin lisäksi tilintarkastuksen johtaja, riskienhallinnasta vastaava partneri sekä laadunvalvontatarkastuksista, sisäisestä koulutuksesta ja metodologiasta vastaavat partnerit, kokoontuu kuukausittain tarkoituksenaan varmistaa, että kaikki laadunvalvontaan vaikuttavat toimintomme hoidetaan asianmukaisesti ja tehokkaasti.

Periaattemme tähdentävät konsultaation tärkeyttä vaikeissa tai tulkintaa edellyttävissä ammatillisissa kysymyksissä. Konsultaatiosta vastaa erikoistuneista asiantuntijoista koostuva Accounting Consulting Services -ryhmämme, joka on koko henkilökuntamme käytettävissä.

PwC-ketjuun kuuluvilla yhtiöillä on käytössään yhteneväiset laatua ja palveluiden suorittamista koskevat standardit, toimintaperiaatteet ja menettelytavat. Risk & Quality -toiminnosta vastaavan Risk Management Partnerin tehtävänä on riskienhallintaan liittyvien periaatteiden ja järjestelmien ylläpitäminen ja hän raportoi yhtiömme johtoryhmälle ja hallitukselle.

PwC-ketjulla on varmennustoimeksiantoja

koskeva laadunvalvontatarkastusohjelma, jota noudatetaan kaikissa ketjuun kuuluvissa yhtiöissä. Yksittäiset PwC-yhtiöt voivat täydentää globaalia ohjeistusta paikallisen lainsäädännön edellyttämällä lisätoimenpiteillä. Tämän ohjelman mukaan kaikki KHT-, HTM- ja JHTT-tilintarkastajat ovat laaduntarkastuksen kohteena vähintään joka kolmas vuosi. Laadunvalvontatarkastuksen tulokset raportoidaan sekä PricewaterhouseCoopers Oy:n ylimmälle johdolle että PwC-ketjun globaalille johtoryhmälle. Raportti sisältää laadunvalvontatarkastuksessa esille tulleiden tärkeiden havaintojen lisäksi myös niiden perusteella tehdyt toimenpidesuosittukset. Raportin pohjalta laaditaan toimintasuunnitelma havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Yhtiömme johto valvoo hyväksytyntoimintasuunnitelman toimeenpanoa.

Tilintarkastuksen laadunvarmistusjärjestelmä on uudistettu Suomessa vuonna 2009 Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan asettaman laadunvarmistusryhmän 17. 6. 2008 julkaiseman raportin pohjalta. Tilintarkastuslautakunnan nimeämä laadunvarmistuksen johtaja vastaa laadunvarmistuksen valvontaprosessien toimivuudesta. Tilintarkastuslautakunnan yhteydessä toimiva kuusijäseninen Laatujaosto on neuvonantava toimielin. Sillä on merkittävä rooli mm. laaduntarkastusten työmenetelmien ja -välineiden kehittämisessä ja se osallistuu erityisesti vaikeiden, vaikutukseltaan merkittävien ja tulkinnanvaraisten laaduntarkastusten tulosten käsittelyyn.

Yhteisömme ja KHT-tilintarkastajamme ovat tilintarkastuslain 40 §:n mukaisesti tilintarkastuslautakunnan laadunvarmistuksen kohteena 3–6

vuoden välein. HTM-tilintarkastajamme ovat vastaavasti kauppakamarien laadunvarmistuksen kohteena.

5 Tuoreimman laadun- tarkastuksen ajankohta

Vuotta 2008 koskeva sisäinen laadunvalvontatarkastuksemme julkisten ja muiden merkittävien asiakkaiden osalta valmistui ja sen tulokset raportoitiin yhtiömme hallitukselle ja johtoryhmälle sekä PwC-ketjun johtoryhmälle syyskuussa 2009. Muiden asiakkaiden osalta laadunvalvontatarkastus on jatkuva prosessi ja sen tuloksista raportoidaan yhtiömme hallitukselle ja johtoryhmälle vuosittain.

Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan vuosittainen KHT-yhteisön valvontakäynti suoritettiin PricewaterhouseCoopers Oy:ssä viimeksi 13. 1. 2009.

Aikaisemman laadunvarmistusjärjestelmän mukainen KHT-yhdistyksen hoitama ulkoinen laaduntarkastus on viimeksi suoritettu yhtiössämme maaliskuussa 2008.

6 Luettelo julkisen kaupankäynnin kohteena olevista yhteisöistä sekä luotto- ja vakuutuslaitoksista, joissa tilintarkastusyhteisö on viimeksi kuluneen tilikauden aikana valittu tilintarkastajaksi

PricewaterhouseCoopers Oy:n internetsivuilla julkaistaan erikseen luettelo niistä julkisen kaupankäynnin kohteena olevista yhteisöistä sekä luotto- ja vakuutuslaitoksista, joissa

tilintarkastusyhteisö on viimeksi kuluneen tilikauden aikana valittu tilintarkastajaksi.

7 Riippumattomuusohjeet ja kuvaus niiden noudattamisen valvonnasta

Yhtiössämme noudatetaan PwC-ketjun globaaleja riippumattomuussääntöjä, jotka sisältävät riippumattomuuteen liittyvät vähimmäisvaatimukset ja joita sovelletaan kaikissa suorittamissamme varmennustoimeksiantoissa. Riippumattomuussäännöt perustuvat SEC-yhtiöiden (SEC = Security and Exchange Commission) osalta SECin riippumattomuussääntöihin ja muiden yhtiöiden osalta IFACin (International Federation of Accountants) eettisiin ohjeisiin. IFACin eettisiin ohjeisiin perustuvat sääntömme ovat tilintarkastusasiakkaiden osalta tietyiltä osin kuitenkin IFACia tiukemmat. Henkilökuntamme tietämys riippumattomuusasioissa pidetään ajan tasalla sisäisillä tiedotteilla ja koulutuksella.

Yhtiössämme noudatetaan tiukkaa uusien asiakkaiden ja toimeksiantojen hyväksymisen menettelyä. PwC:n globaali Central Entity Service -tietokanta mahdollistaa riippumattomuusarviointien teon uusista asiakkaista ja toimeksiantoista. Toimintaperiaattemme kuuluu myös sen varmistaminen, ettei asiakkuuksiin tai toimeksiantoihin liity eturistiriitoja, jotka saattaisivat vaarantaa yhtiömme riippumattomuuden, rehellisyyden tai objektiivisuuden.

Käytännötämme on, että tilintarkastusasiakkaasta vastaavan partnerin tulee etukäteen hyväksyä kyseiselle asiakkaalle mahdollisesti ►

annettavat muut kuin tilintarkastuspalvelut. Täten varmistamme antamiemme palveluiden osalta riippumattomuutemme ja objektiivisuutemme. Julkisesti noteeratuissa yhteisöissä sekä vakuutus- ja luottolaitoksissa tämä ennakkohyväksyntä hoidetaan kaikissa PwC-keijuun kuuluvissa yhteisöissä käytössä olevalla Authorization for Services -järjestelmällä.

Pyydämme yhtiömme kaikilta asiantuntijoilta vuosittain vahvistuksen riippumattomuussääntöjen noudattamisesta. Kaikkien partnereiden, direktoreiden ja managereiden tulee ylläpitää tietoja arvopaperiomistuksistaan tietokannassa (Global Portfolio System), joka vertaa niitä maailmanlaajuisen riippumattomuusyhteisöt sisältävään listaan ja huomauttaa mahdollisista poikkeamista.

Riippumattomuussääntöjen noudattamista valvomme myös vuosittain pistokokein tehdyin tarkastuksin.

Esille tulleet riippumattomuussääntöjen rikkomukset raportoidaan yhtiömme johtoryhmälle ja hallitukselle. Havaittuihin riippumattomuussääntöjen rikkomuksiin sovelletaan yhtiömme kurinpidollisia periaatteita.

8 Ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä koskevat periaatteet

Henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen on PricewaterhouseCoopers Oy:n strategian keskeinen osa. Koulutus on monipuolista ja jatkuvaa ja se perustuu strategiasta johdettuihin tavoitteisiin ja asiakastyössä havaittuihin tarpeisiin. Maailmanlaajuisen PwC-keijun koulustarjonta tarjoaa mahdollisuuksia sekä syventävään erikoistumiseen että laaja-alaiseen osaamisen kartuttamiseen.

Koulutus jakautuu yksikkö-, toimiala- ja toimeksiantokohtaisesti tekniseen asiantuntijakoulutukseen, asiakassuhdejohtamisen ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen sekä PwC:n toimintatapoihin, kulttuuriin ja arvoihin keskittyvään koulutukseen.

Koulutuksen avulla yhtiö pyrkii sitouttamaan henkilöstön itsensä kehittämiseen sekä yhdistämään henkilöiden omat uratoiveet liiketoiminnan tarpeisiin.

Henkilöstön kehittämisen tärkeänä tavoitteena on yksilön tarpeiden ja työn yhteensovittaminen. Johtamisen tukena käytettävät kehityskeskustelut, valmennus- ja mentorointimenetelmät tukevat tätä.

9 Taloudelliset tiedot toiminnan laajuudesta

Konsernin liikevaihto oli 30.6.2009 päättyneellä tilikaudella 88,5 miljoonaa euroa, joka jakaantui eri liiketoiminta-alueiden osalta seuraavasti:

- tilintarkastus: 57,3 miljoonaa euroa
- verokonsultointi: 16,1 miljoonaa euroa
- neuvontapalvelut: 15,1 miljoonaa euroa

10 Partnereille maksettavien korvausten perusteet

Partnereiden palkitsemisessa noudatetaan osakas- ja partnerikokouksen hyväksymää ansiojärjestelmää, joka on pääperiaatteiltaan samanlainen koko PwC-keijussa. Ansiojärjestelmään tehtävistä muutoksista päättää partnerivaliokunta ja merkittävät muutokset viedään hallituksen sekä osakas- ja partnerikokouksen hyväksyttäväksi.

Partnereiden palkitsemisesta päättää partnerivaliokunta. Partnerit on luokiteltu kokemuksen, osaamisen ja roolin perusteella eri luokkiin ja palkitsemisessa otetaan huomioon vuosittain asetettujen henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttaminen, arvojen mukainen toiminta, partnerin rooli yhtiön organisaatiossa sekä yhtiön taloudellinen tulos. ■

Toimistot Suomessa

Helsinki

PL 1015
00101 Helsinki

Käyntiosoite:
Itämerentori 2
00180 Helsinki
puh. 09 22 800

sähköpostilogiikka:
etunimi.sukunimi@fi.pwc.com

Internet-sivut:
www.pwc.com/fi

Hämeenlinna

Raatihuoneenkatu 2
13100 Hämeenlinna
puh. 0400 711 540

Jyväskylä

Kauppakatu 31 B
40100 Jyväskylä
puh. 014 338 1950

Kouvola

Kouvolankatu 34
45100 Kouvola
puh. 0500 657 362

Kuopio

Vuorikatu 26 A
70100 Kuopio
puh. 017 265 4800

Lappeenranta

Ratsumestarinkatu 10
53100 Lappeenranta
puh. 05 541 7000

Mikkeli

Porrassalmenkatu 21 B 42
50100 Mikkeli
puh. 040 512 2288

Oulu

Kirkkokatu 14 A
90100 Oulu
puh. 08 562 4800

Pori

Eteläkauppatori 4 A
28100 Pori
puh. 02 632 4500

Rovaniemi

Hallituskatu 26
96100 Rovaniemi
puh. 040 580 2465

Savonlinna

Olavinkatu 45 B
57100 Savonlinna
puh. 015 578 930

Seinäjoki

Kampusranta 9
60320 Seinäjoki
puh. 06 420 1600

Tampere

Hämeenkatu 26 A
33200 Tampere
puh. 03 3138 8000

Turku

Läntinen Rantakatu 7
20100 Turku
puh. 02 274 100

Vaasa

Hietasaarenkatu 18
65100 Vaasa
puh. 06 3186 600